

იმისთანა წმინდა სადმეში, ბეგბიღ ბეჭე-
უძის სიფყავა, ცუდილებით და ჭებობით ბუბ-
თის გაფანა ყულა უჯანსიბთაჲ უსამაგლესია.

გამოდის 1918 წლის
25 ივლისიდან

რესპუბლიკა

პარასკევი, 25 ოქტომბერი. 2019 წ. №212 (8878)

ელ.ფოსტა: sakresp@mail.ru და sakresp@top.ge

ფასი 60 თეთრი

ვიზანი: ნატო

ეს ყბადალეული V (მეხუთე) მუსლი...

8

რა არის ნატოს ძარტიის მისუთა მუსლი? რატომ არის ის მნიშვნელოვანი? შეიქლება თუ არა ძვეყანა ნატოში სრული ტერიტორიით განვირდეს, მამრამ ალიანსის კოლექტიური თავდაცვა ერთ ნაწილს შეეხოს?

სალომე ზურაბიშვილი იაპონიის პრემიერ- მინისტრს შეხვდა

სამართველოს პრეზიდენტი სალომე ზურაბიშვილი იაპონიაში ვიზიტის ფარგლებში ქვეყნის პრემიერ-მინისტრს სინძო აბეს შეხვდა. ამის შესახებ ზურაბიშვილი სოციალურ ქსელ „ტვიტერში“ წერს. „ვიზიტის დროს დავრწმუნდით, რომ საქართველო და იაპონია ძალიან მეგობრული ერები არიან, რომლებიც თანამშრომლობენ ვაჭრობაში, ტურიზმს და კულტურაში. ჩვენი ამოცანა ამ კავშირების გაძლიერებაა.“

სამართველოს პრეზიდენტი სალომე ზურაბიშვილი ტოკიოში 2020 წელს ტოკიოს ოლიმპიური თამაშების საპატიო პრეზიდენტს და იაპონიის ყოფილ პრემიერ-მინისტრს იოშირო მორისს შეხვდა. საქართველოს პრეზიდენტის პრესსამსახურის ინფორმაციით, შეხვედრისას საუბარი შეეხო სპორტის მიმართულეობით საქართველო-იაპონიის ურთიერთობას და ტოკიოს ოლიმპიურ და პარაოლიმპიურ თამაშების საორგანიზაციო საკითხებს. იოშირო მორი სალომე ზურაბიშვილს დაჰპირდა, რომ ოლიმპიურ თამაშებზე ყველაფერს გააკეთებს საქართველოს სათანადო მასპინძლობისთვის.

რას ითხოვს ქრემლი თბილისისისგან?!

6

ახალ თაობას ხელკეტივით ვერ შეაჩერებ!

აფოცის ოკუპაციის გზა- მკვლევი

4

17 ქართული ფილმი სამშობლოში ბრუნდება

12

შუშის სასახლის გეოცნება

მართლს ვიტყვი!

5

მიწეულის მალაროვი მეშახტეები გაფუჭებული აკარატურით მუშაობდნენ

4

„არა შურისგებისთვის ჩამდა“ მტერი „სმსუაური დესანტის“ ნილაბევი...

7

კონსტანსასა და ბათუმის პორტს შორის საკონტინენტური გემი ინიშნება

საპარტიველოს რკინიგზის ინიციატივით, შავ ზღვაზე, პორტ კონსტანციდან (რუმინეთი) ბათუმის პორტამდე საპარტივო საკონტინენტური გემის დაინიშნება და მიმოსვლის შეთანხმება ხელი მოეწერა.

აღნიშნული მარშრუტის უპირატესობას, საქართველოს გავლით, ევროკავშირის ბაზართან პირდაპირი წვდომა წარმოადგენს. ჩინეთიდან ევროპის ბაზრისთვის განკუთვნილი სატრანზიტო ტვირთის გადაზიდვის დრო 15 დღემდე შემცირდება. სატვირთო გადაზიდვებისა და ლოგისტიკის სფეროში ეფექტური და კვალიფიციური მომსახურება გლობალური ეკონომიკის ზრდაზე უდიდეს როლს თამაშობს.

სამმხრივი შეთანხმება სს „საქართველოს რკინიგზის“ შვილობილ კომპანიას „GR ლოგისტიკა და ტერმინალებს“, „აზერბაიჯანის კასპის ზღვის სანაოსნოსა“ და რუმინულ კომპანია „გრამპეტს“ (GRAMPET) შორის გაფორმდა. „GR ლოგისტიკა და ტერმინალებს“ და „გრამპეტს“ შორის გაფორმებული მემორანდუმი შავ ზღვაზე საფიდერო მიმოსვლას ისახავს მიზნად. მემორანდუმის თანახმად, ახალი რეგულარული საკონტინენტური გემი ბათუმის პორტს რუმინეთში კონსტანცას პორტთან უმოკლეს ვადებში დააკავშირებს. გადაზიდვის პროცესის გამარტივებული პროცედურა დერეფანში სატვირთო გადაზიდვის მოცულობის ზრდას შეუწყობს ხელს.

აღნიშნული მემორანდუმის ხელმოწერით საქართველოს რკინიგზის შვილობილ კომპანია „GR ლოგისტიკა და ტერმინალებს“ საკუთარ წვლილს შეიტანს საქართველოს სარკინიგზო დერეფნის კონკურენტული რიანობის ამალგების საქმეში. აღსანიშნავია, რომ კომპანია „გრამპეტი“ სარკინიგზო სატვირთო გადაზიდვების სფეროში ერთ-ერთი ლიდერი კომპანია ევროპაში. ყოველწლიურად GRAMPET-ჯგუფს თითქმის 22 მილიონი ტონა ტვირთი გადააქვს.

ბიორგი ბახარია: ჩვენ დიდ პატივს ვხვდებით ნინალაბას, როელიც...

საპარტიველოს მხარდამჭერი აქტის წარმატებული კენჭისყრა, თან ერთხმად, კიდევ ერთხელ ადასტურებს იმ მაღალი ხარისხის პარტნიორულ ურთიერთობას, რომელიც ჩვენს სტრატეგიულ პარტნიორთან გვაქვს, — ამის შესახებ საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა ბიორგი ბახარიამ განაცხადა.

საზგასმულია საქართველოს უსაფრთხოების კონტექსტის გაძლიერების აუცილებლობა და, რა თქმა უნდა, ადამიანის უფლებების დაცვა ოკუპირებულ ტერიტორიებზე. ჩვენ დიდ პატივს

ვცემთ იმ წინადადებას, რომელიც გამოთქმული იყო ამ აქტში შესაბამისი შესაძლო სანქციების დაწესების შესახებ, — განაცხადა პრემიერმა.

ამასთან, ძალიან მნიშვნელოვანია ეკონომიკური კომპონენტი.

„ასევე საზგასმით უნდა აღვნიშნოთ, რომ ძალზე მნიშვნელოვანია ამ აქტის ეკონომიკური კომპონენტი, სადაც საზგასმულია შესაძლო თავისუფალ სავაჭრო რეჟიმზე მუშაობის გააქტიურება. ეს ყველაფერი სრულიად ახალ ხარისხობრივ საფეხურზე გადაიყვანს ორ ქვეყანას შორის ურთიერთობას.“

ასევე მინდა გულწრფელად გითხროთ, რომ ეს არის დადასტურება იმ წარმატებული რეზორტების, წარმატებული დემოკრატიზაციის, რომელიც ჩვენს ქვეყანაში ბოლო წლების განმავლობაში მიმდინარეობს. ჩვენ იგივე შეშარებით, კიდევ უფრო მეტი შეშარებით უნდა გავაგრძელოთ ეს საზი, — განაცხადა გიორგი ბახარიამ.

რუსეთი სომხეთს შეეშინება...

რუსეთი სომხეთს იარაღის მიწოდების ტენდერის შეუსრულებლობის გამო, საპროტესტო ნოტის უგზავნის, — ამის შესახებ ინფორმაციას რუსული მედია ავრცელებს.

იყვანა კომპანია არაკეთილსინდისიერი მომწოდებლების სიაში, — ნათქვამია დოკუმენტში. როგორც რუსული სააგენტოები იტყობინებიან, ჩანანერი ახლა რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროშია და მალე დიპლომატიური არსებობა ურევანში გადამიგზავნება.

ცნობისთვის, ORSIS არის საწარმოო ტექნოლოგიების ჯგუფის წევრი. იგი ეწევა მცირე იარაღის, ვაზნების და სპეციალური ოპტიკის წარმოებას და მომარაგებას.

ნოტა 2019 წლის 22 ოქტომბრითა დათარიღებული და მიმართულია სომხეთის თავდაცვის მინისტრ დავიდ ტონოიანისადმი. დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ რუსულ კომპანია ORSIS-ის ტენდერში მონაწილეობაზე უარი ეთქვა.

„სომხურმა მხარემ, სრულიად უსაფუძვლოდ შე-

თბილისის აბრეშუმის გზის ფორუმის საქართველოს საინვესტიციო შესაძლებლობების თემატურ პანელზე, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრმა ნათია თურნავამ საქართველოში შექმნილ ბიზნესკლიმატზე, მაკროეკონომიკური სტაბილურობის მნიშვნელობაზე და ქვეყნის ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებლებზე ისაუბრა. მისი განმარტებით, ენერჯეტიკა საინვესტიციოდ ერთ-ერთ ყველაზე მიმზიდველ დარგად რჩება. ეს კი მინისტრის თქმით, არის იმ რეფორმების და

ნათია თურნავა ტყუის თუ თეზურ ჭიჭინაქე?!

ბაზრის დერეგულაციის შედეგი, რომელსაც ხელისუფლება ახორციელებს.

ენერჯეტიკის სექტორში შექმნილ ვითარებაზე „კომერსანტი“ ახლახან წერდა. თუმცა დარგის ექსპერტების პოზიციები ეკონომიკის მინისტრის განცხადებისგან რადიკალურად განსხვავებული იყო. ისინი აცხადებდნენ, რომ საქართველოს მთავრობაში „ქართული ოცნების“ მოსვლის შემდეგ, ენერჯეტიკაში პროცესები გაუარესდა. ენერჯეტიკის აკადემიის წევრი თემურ ჭიჭინაქე განმარტავდა, რომ ენერჯეტიკის მიმართულებით მმართველ გუნდს ხედავდა და სტრატეგია არა აქვს. ენერჯეტიკოსის შეფასებით, მთავრობის არასწორმა პოლიტიკამ ენერჯეტიკის სექტორს დიდი ზიანი მიაყენა.

ერთი კომპონენტით წინსვლას ვერ ვხედავ. აღირიცხება მხოლოდ ტარიფების ზრდა, — განმარტავდა თემურ ჭიჭინაქე.

ენერჯეტიკის სექტორში, რომ სერიოზული პრობლემებია, ადასტურებდა თურნავას გუნდის წევრი, დეპუტატი რევაზ არველიანი. მისი თქმით, ენერჯეტიკაში მდგომარეობა არასახარბიელო იყო, ხოლო სამთავრობო ცვლილებების შემდეგ, კიდევ უფრო არასახარბიელო გახდა.

„ენერჯეტიკა წინმსწრები ტემპით უნდა ვითარდებოდეს, რათა ეკონომიკის განვითარების დამამუხრუჭებელი არ გახდეს. დღეს იმდენად სერიოზული პრობლემებია ენერჯეტიკაში, რომ წინმსწრები ტემპებით კი არა, ელექტროენერჯის მოხმარების ტემპებსაც ვერ მიჰყვება ენერჯის წარმოების ტემპი. ენერჯეტიკა არის ის დარგი, რომელიც არის ქვეყნის სერხემალი, რადგან ენერჯეტიკული უზრუნველყოფის გარეშე ვერც ერთი დარგი ვერ იარსებებს“, — ასე აფასებდა ენერჯეტიკის სექტორში შექმნილ ვითარებას

„ქართული ოცნების“ წევრი რევაზ არველიანი. საქართველოს მთავრობაში „ქართული ოცნების“ მოსვლის შემდეგ, ენერჯეტიკაში პროცესების გაუარესებას ადასტურებს ენერჯეტიკის სექტორში ჩადებული ინვესტიციების კლება. სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემები შემდეგია:

2007 — \$ 331 მილიონი; 2008 — \$ 294 მილიონი; 2009 — \$ 2 მილიონი; 2010 — \$ 26 მილიონი; 2011 — \$ 212 მილიონი; 2012 — \$ 179 მილიონი; 2013 — \$ 246 მილიონი; 2014 — \$ 190 მილიონი; 2015 — \$ 123 მილიონი; 2016 — \$ 145 მილიონი; 2017 — \$ 280 მილიონი; 2018 — \$ 120 მილიონი.

ბაჩო ალაშია

დავით ჭიჭინაქე: რაგონივე ასეულ მილიონად შეფასებული ქონება ნათია თურნავამ 7 მილიონ დოლარად გაასხვისა

ბრსამბოზს ყოფილი ფინანსთა მინისტრის, კახა ბაინდურაშვილის ჩვენება დღევანდელ ეკონომიკის მინისტრ ნათია თურნავაზე, სადაც საუბარია რამდენიმე ასეულ მილიონ ლარად შეფასებული ქონების 7 მილიონი დოლარის ეკვივალენტ ლარებში გასხვისებაზე, — ამის შესახებ დამოუკიდებელი დეპუტატი დავით ჭიჭინაქე აცხადებს.

როგორც ჭიჭინაქე აღნიშნავს, ბაინდურაშვილმა, ჩვენება 2013 წელს ფინანსურ პოლიციაში მისცა, როდესაც ხელმძღვანელი ფარცხალაძე იყო.

„მოგვიანებით ფარცხალაძე პროკურორი ხდება, საქმე კი თაროზე ინაცვლებს, როგორც არა ერთი საქმე მაღალ ეშელონებში არსებულ კორუფციულ ფაქტებზე. 13-მილიარდიანი ბიუჯეტი კი, კორუფციის ისეთ გასაქანს აძლევს ბევრს, რომ შევარდნაძის დროინდელი კორუფ-

ციაც კი ვერ მიავამ დონემდე. ამის ერთ მაგალითად მინისტრი თურნავაც საკმარისია, ხან ბიზნეს რომ ემსახურება და ხანაც მინისტრის მოადგილეა, ან მინისტრი. ბაინდურაშვილი ჩვენებაში ადასტურებს, რომ მისი ფინანსთა მინისტრის თანამდებობაზე მუშაობის პერიოდში, მოხდა მანამდე უკვე გაკოტრებული სს „თბილსრესის“ სამეურვეო ქონების აუქციონის წესით გაყიდვა და ასახელებს თურნავას, ენუქიძეს, მიქელაძეს. მისი განმარტებით, სს „თბილსრესის“ გაკოტრების საქმის წარმოებას და მასთან დაკავშირებულ საკითხებს ფინანსთა სამინისტროში კურირებდნენ მაშინდელი მინისტრის მოადგილე ნათია მიქელაძე და მაშინდელი ენერჯეტიკის მინისტრის მოადგილე ნინო ენუქიძე“, — განაცხადა ჭიჭინაქემ.

მისივე თქმით, გარჩევა „საქართველს ინდუსტრიულ ჯგუფს“ და სამინისტროებს შორის ხდებოდა. „ბაინდურაშვილის ჩვენების მიხედვით კი: „მე არაფერი მეკითხებოდნენ, თვითონ დაალაგეს ყველაფერი.“ არადა, რამდენიმე ასეულ მილიონად შეფასებული ქონება 7 მილიონ დოლარის ეკვივალენტ ლარებში გაასხვისეს და გარდა იმისა, რომ მაშინდელი სავალუტო კურსი გაცილებით დაბალი იყო, არც ერთი პირობა დღემდე შესრულებული არ არის. კერძოდ, სამეურვეო ქონების გადაცემის შემდგომ, კორპორაციას შესასრულებლად განესაზღვრა ვალდებულება, არაუგვიანეს 2013 წლის 31 დეკემბრამდე სს „თბილსრესის“ ტერიტორიაზე აეშენებინა 100-150 მგვტ. სიმძლავრის ნახშირზე მომუშავე თბოსადგური, რაც არ განხორციელებულა“, — აცხადებს ჭიჭინაქე.

ნატოს მასშტაბურ სამხედრო წვრთნებს „ევროპის დამცველი 2020“ საქართველოს უმასპინძლებს

ნატოს მასშტაბური სამხედრო წვრთნები „ევროპის დამცველი 2020“ მომავალი აპრილ-მაისში 10 ქვეყანაში, მათ შორის – გერმანიაში პოლონეთში, ლატვიაში, ლიეტუვაში, ესტონეთსა და საქართველოში გაიმართება. აშშ-ის ევროპულ სარდლობაში აცხადებენ, რომ სამხედრო სწავლება დაეხმარება ნატოს მიზნებს, აამაღლოს მზადყოფნა ალიანსის შიგნით და შეაკავოს პოტენციური მონინაღმდეგეები.

სამხედრო სწავლებაში 20 000 ამერიკელი სამხედრო მიიღებს მონაწილეობას, რაც ბოლო 25 წელიწადში სამხედრო წვრთნებისთვის ევროპაში ამერიკული სამხედრო კონტინგენტის განთავსების პირველი შემთხვევა იქნება. სწავლებაში მონაწილეობას მიიღებს 8 000 ევროპელი ჯარისკაცი.

მასშტაბური სამხედრო წვრთნების მანევრების ლოგისტიკური ცენტრი გერმანიაში იქნება. მანევრებში, აშშ-ისა და გერმანიის გარდა, მონაწილეობას ნატოს წევრი კიდევ 15 სახელმწიფო მიიღებს. ამერიკელი ჯარისკაცები და ტექნიკა გერმანიაში თებერვალში ჩავა, ხოლო აღმოსავლეთ ევროპაში წვრთნები აპრილში დაიწყება.

„სტრატეგიული ანალიზის ცენტრის“ დამფუძნებელი **ზურაბ აბლაძე** აცხადებს, რომ ნატოს მასშტაბური სამხედრო წვრთნების „ევროპის დამცველი 2020“-ის საქართველოში ჩატარებას უდიდესი დატვირთვა აქვს და კარგია, რომ საქართველოს ტერიტორიაზე ჩატარდება ეს წვრთნები, რაც ნიშნავს იმას, რომ ჩვენს ტერიტორიას აქვს უდიდესი მნიშვნელობა და, რომ დასავლეთი ჩვენ გვიყურებს როგორც სტრატეგიულ პარტნიორს.

„ისეთ ქვეყანაში, რომელიც არ არის მისი პარტნიორი, ნამდვილად არ ჩატარდებოდა ამ მასშტაბის სამხედრო სწავლება და ასევე, რაც მნიშვნელოვანია, ეს არის დემონსტრირება და ერთგვარი მესიჯი დასავლეთის მხრიდან რუსეთის მიმართ, რომ ეს ქვეყანა არის ჩვენი პარტნიორი და ჩვენ მზად ვიქნებით, ყველაფერში დავეხმაროთ მას. ამ სწავლებით კარგად წარმოჩნდება, რომ ეს არის ევროპის დაცვის სწავლება და აგრესიის შემთხვევაში გამოჩნდება, რომ ევროპის დაცვის ერთ-ერთი კომპონენტი არის საქართველო“, – აღნიშნა for.ge-სთან საუბრისას **ზურაბ აბლაძე**.

ბრიგადის გენერალი, ანალიტიკოსი **ამირან სალუშვაძე** აცხადებს, რომ მთავარი ინტერესია ნატოს აღმოსავლეთ საზღვრების, ასევე პარტნიორი (ასპირანტი) ქვეყნების უსაფრთხოების განმტკიცება. ეს კი, მისი შეფასებით, შეუძლებელია შავი ზღვის აუზის უსაფრთხოების გარეშე.

„ამ კუთხით ასევე მნიშვნელოვანია აშშ-თურქეთის ურთიერთობების ნორმალიზება, რადგან ამერიკული სამხედრო ხომალდების წვდომა შავ ზღვამდე მხოლოდ თურქეთის გავლითაა შესაძლებელი. თუ ხმელეთზე ნატო-რუსეთის დაჯგუფებები ერთმანეთის საპირსონედ შეიძლება ჩაითვალოს.

ნატოს გააქტიურება სწორედ რუსეთის გაძლიერების საპასუხოა და არა პირიქით, როგორც ამას რუსეთის მედია ხატავს“, – განაცხადა **ამირან სალუშვაძე**.

საგარეო საქმეთა მინისტრის **დავით ზალკალიანი**ს განცხადებით, ნატოს სამიტებზე მიღებული გადაწყვეტილებები

მიანიშნებს იმაზე, რომ შავი ზღვა და საქართველო არის პრიორიტეტული ამერიკასთან ურთიერთობის კუთხით და მათ შორის, ნატოს კონტექსტში.

„რაც შეეხება თავად ამერიკელების ინტერესს შავ ზღვაზე, დიას, რა თქმა უნდა, ამერიკელებს აქვთ ინტერესი შავ ზღვაზე და როგორც აქამდე იყო, მომავალშიც იქნება შავი ზღვა და მთლიანად რეგიონი ამერიკის შეერთებული შტატების ინტერესის არეალში. ბოლო გადაწყვეტილება, რომელიც 2018 წელს იქნა მიღებული ბრიუსელის ნატოს სამიტზე, სწორედ შავი ზღვის უსაფრთხოების თემატიკას განსაზღვრავს და აქ არის კონკრეტული მიმართულებები, რომელიც მოხდა სამიტის გადაწყვეტილებებში, საქართველოსთან მიმართებაში და სწორედ შავი ზღვის უსაფრთხოების კონტექსტში საუბარია ისეთ კონკრეტულ თემებზე, როგორცაა აბორდაჟის ჯგუფის ვარჯიშებში მონაწილეობა.

ბუნებრივია, როგორც აქამდე, ისე მომავალშიც შავი ზღვა იქნება მთავარი სტრატეგიული პარტნიორის სტრატეგიული ინტერესის სფეროში და ჩვენ, ყველა ამ მიმართულებით აქტიურად ვითანამშრომლებთ მათთან. ჩვენ სწორედ ფაქტებით გამოყარებული ურთიერთობა გვაქვს, როგორც აშშ-თან, ისე სხვა ნატოელ პარტნიორებთან“, – განაცხადა **დავით ზალკალიანი**ს.

პოლიტოლოგ **რამაზ საჩხვაძე**ს

განცხადებით, თუკი ამერიკა შავ ზღვას დატოვებს, შავი ზღვის სივრცე აღმოჩნდება თურქეთის, ან რუსეთის ხელში. არც ერთი ეს ხელი ამერიკისთვის სანდო არ არის. პოლიტოლოგის განცხადებით, მოცემულ პირობებში ყველაზე მეტ ნდობას იმსახურებს საქართველო.

„ამერიკას სწორედ საქართველო მიანიშნავს თავის საყრდენ ქვეყნად და ამიტომ აიღო ორიენტაცია საქართველოზე. ბუნებრივია, რომ ეს ჩვენთვის საყურადღებო მოვლენა არის. ამიტომ მნიშვნელოვანია, რომ ვართ ამერიკის სტრატეგიული პარტნიორი. მნიშვნელოვანია კიდევ იმ თვალსაზრისით, რომ ყველა პოსტსაბჭოთა ქვეყანას დაუდგა პრობლემა, რომ იმ მსოფლიოში, რომელიც ჩამოყალიბდა საბჭოთა კავშირის დაშლამდე, ვერც ერთმა მათგანმა ვერ მოახერხა თავისი ადგილის პოვნა. ყველა ქვეყანას ჰქონდა თავისი სივრცე მოძებნილი, ეს ახალი ქვეყნები, რომლებიც საბჭოთა კავშირის მერე წარმოიშვნენ, რჩებოდნენ უფუნქციოდ. აი, ამ უფუნქციოდ დარჩენას საქართველო გადაარჩინა ბაქო-ჯეიჰანის იმ პროექტმა, რომლისთვისაც იბრძოდა შევარდნაძე, ახლა განაგრძობს ფუნქციის შექმნის ახალი მომენტი. სტრატეგიული მნიშვნელობა არის ის ახალი ფუნქცია, რომელიც თუ ქვეყანამ შეიძინა, ასეთ შემთხვევაში ქვეყანა მართლაც მნიშვნელოვან ფუნქციებს შეიძენს“, – აღნიშნა **რამაზ საჩხვაძე**ს.

მომავლად **მართა ლაბაძე**

ურბანი ინსტრუქტორები ქართველ მესანძრე-მშენებლებს წვრთნიან

სამომავალში თავდაცვის საერთაშორისო ორგანიზაციის მალალკვალციფიციური ფრანგი ინსტრუქტორები 22 ქართველ მესანძრე-მშენებელს ერთკვირიან სწავლებას უტარებენ და ხანძრის ქრობის მიმართულებით ამზადებენ. მესანძრე-მშენებლები სასწავლო მოედანზე სიმაღლიდან დაუშვნი და „დაშვებული“ მოქალაქე უსაფრთხო ადგილზე უშვნივლად გამოიყვანეს, ასევე, ძლიერი დაკვამლიანების პირობებში და ავტოსაგზაო შემთხვევის დროს გაჩენილი იმიტირებული ხანძრები ჩააქრეს.

შს მინისტრი ვახტანგ გომელაური და თბილისის მერი კახა კალაძე იმ მესანძრე-მშენებელთა ჯგუფს შეხვდნენ, რომლებმაც მალარობებში სამაშველო ოპერაციების წარმოების ინტენსიური წვრთნა სამხრეთ აფრიკაში გაიარეს. შსს-ს ცნობით, საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახურს ამ დროისთვის უკვე ჰყავს მალარობი სამაშველო ოპერაციების წარმოების მიმართულებით მაღალ დონეზე მომზადებული პროფესიონალები, რომლებსაც წვრთნა მსოფლიოში ერთ-ერთ საუკეთესო ბაზაზე აქვთ გავლილი და სამომავლოდ ქართველ კოლეგებს გადაამზადებენ. შეხვედრის დასასრულს სიმბოლური ღონისძიება გაიმართა, სადაც მერმა, შს მინისტრმა და მესანძრე-მშენებლებმა 100 ფიჭვი დარგეს.

ნისძიება გაიმართა, სადაც მერმა, შს მინისტრმა და მესანძრე-მშენებლებმა 100 ფიჭვი დარგეს.

სხრა თვეში 640 კილომეტრი გზა შეაკეთეს

საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის მინისტრის პირველი მოადგილე, საავტომობილო გზების დეპარტამენტის თავმჯდომარე ირაკლი ქარსელაძე რეგიონული პოლიტიკისა და თვითმმართველობის კომიტეტის სხდომაზე მოხსენებით წარსდგა. აღინიშნა, რომ საავტომობილო გზების დეპარტამენტმა მიმდინარე წლის ცხრა თვის განმავლობაში 640 კილომეტრი გზის რეაბილიტაცია-პერიოდული შეკეთების სამუშაოები განახორციელა, რაც, უწყების ინფორმაციით, წინა წლის მთლიან, წლიურ მაჩვენებელზე სამჯერ მეტია. მათივე ცნობით, მიმდინარე წელს სულ 313 ხელშეკრულება გაფორმდა, რომელთა ჯამური ღირებულება 725 მილიონი ლარია, ტენდერების უკან მიღებულმა ეკონომიამ კი 66,5 მილიონი ლარი შეადგინა.

2020 წელს ხაზურს შეაოვლითი გზა კენება, ქუთაისის შეაოვლითი გზა კი ოთხოვლიანი გახდება

ირაკლი ქარსელაძემ ისაუბრა პროექტებზე, რომლებიც, მისივე თქმით, 2020 წელს დასრულდება და ქვეყნის საგზაო ინფრასტრუქტურას მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს. „გარდაამტეხი პროგრესია მიღებული ზემო ოსიაური-ჩუმათელეთის მონაკვეთზე. მიუხედავად არსებული გამოწვევებისა, წლის ბოლოს დასრულდება 5,8-კილომეტრიანი მონაკვეთის მშენებლობა, ხოლო 2020 წლის ივლისში ხაზურს ექნება შემოვლითი 13-კილომეტრიანი ოთხოვლიანი ცე-

მენტ-ბეტონის მაგისტრალური გზა. ასევე, 2020 წელს დასრულდება სამტრედია-გრიგოლეთის მე-2, 18-კილომეტრიანი მონაკვეთის მშენებლობა, ხოლო მოძრაობა გაიხსნება 14-კილომეტრიან მონაკვეთზე, რომელიც ყველაზე მჭიდროდ დასახლებული არეალის შემოვლის საშუალებას მოგვცემს“.

საავტომობილო გზების დეპარტამენტის თავმჯდომარის განმარტებით, 2020 წელს დასრულდება ქუთაისის შემოვლითი, სამტრედიის 200 მლნ ლარის ღირებულების მაგისტრალური, 41-კილომეტრიანი ახალი ორი ზოლის მშენებლობა.

„სოფლის მხარდაჭერის პროგრამით“ დაფინანსებული 3 212 პროექტი დასრულდა

საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს ინფორმაციით, „სოფლის მხარდაჭერის პროგრამით“ შერჩეული 4 808 პროექტიდან 3 212 უკვე დასრულებულია. პროექტების სავარაუდო ღირებულება 46 მილიონ ლარს შეადგენს. დანარჩენ ინფრასტრუქტურულ პროექტებზე სამუშაოები გრძელდება და წლის ბოლომდე დასრულდება. „სოფლის მხარდაჭერის პროგრამით“ მუნიციპალიტეტებში მცირე ინფრასტრუქტურული პროექტები ფინანსდება. 10-დან 20 ათას ლარამდე თანხა კი მოსახლეობის რაოდენობის მიხედვით ნაწილდება.

უწყების ცნობით, უკვე დასრულებულ პროექტებს შორისაა სასამელო წყლის რეზერვუარისა და სანიაღვრე არხის რეაბილიტაცია, სპორტული დარბაზის კეთილმოწყობა, წყაროს მოპირკეთება, საბავშვო ბაღის ეზოს მოწესრიგება და ატრაქციონების დადგმა, ხიდის შეკეთება, გარე განათების მოწყობა, სასაფლაოს ქიშკრის აღდგენა და წყლის შეყვანა, ბიბლიოთეკისა და მგზავრთა მოსაცდელის რეაბილიტაცია, გამირთა მემორიალის მოწესრიგება და კულტურის სახლის შედგენა, საცალფეხო ხიდის შეკეთება და შიდა გზების მოხრეშვა, სავარჯიშო ადგილის მოწყობა და სხვა.

ატომში ამჟამად მავთულხლართი, დაახლოებით, 330 მეტრზე გრძელდება და ის იმ ზომებს მიუყვება, რომლებიც რუსმა, გერმანელმა და ამერიკელმა მესაზღვრეებმა 11 თვის წინათ დაამონტაჟეს. სოფლის მიმდებარედ ოკუპანტი ქვეყნის წარმომადგენლები 19 ოქტომბერს გააქტიურდნენ და რამდენიმე საათში დაასრულეს შეღობვის პროცესი. ამ დროის განმავლობაში ქართულმა პოლიციამ ერთგვარი ბარიერი აღმართა საქმე-ქეთთან მდებარე პოლიციის პოსტთან, რომელიც ატომის მდებარე გზაზე მდებარეობს და უკანონო პროცესის ნახვის და გადაღების უფლება უზრუნველსტებს არ მისცა.

ატომის მოვლენებამდე ერთი დღით ადრე სამოქალაქო მოძრაობა „ძალა ერთობაშია“ სამოქალაქო საზოგადოებასა და პოლიტიკურ პარტიებთან თბილისში შეხვედრა გამართა, სადაც ოკუპაციის პროცესის შესახებ ისაუბრა. შეხვედრაზე წარმომადგენელ რეპრეზენტაციის დინამიკას ასახავს ჩორჩანას ტყეში. სამოქალაქო მოძრაობის წარმომადგენლები მიიჩნევენ, რომ საქართველოს ხელისუფლების ქმედებები ოკუპაციის შესაჩერებლად არასაკმარისი და არაეფექტურია. „ძალა ერთობაშია“ სამოქალაქო პატრულირებას კონფლიქტის ზონაში ორ წელზე მეტია, ახორციელებს და ეს ცალკეული ადამიანების მიერ შეწირული თანხებით, ასევე „ანტიოკუპაციური

აგოსის ოკუპაციის გზა- მკვლევი

ტაქსის“ მუშაობის ხარჯზე ხდება. თუმცა აქტივიზმის გაგრძელებისთვის როგორც ადამიანური, ისე ფინანსური რესურსის თვალსაზრისით, უფრო მეტია საჭირო. შეხვედრაზე „ძალა ერთობაშია“ სამოქალაქო სექტორსა და პოლიტიკურ პარტიებს ერთობლივი საკოორდინაციო საბჭოს შექმნის ინიციატივით მიმართა.

შეხვედრაზე საკუთარი თანხმობა საკოორდინაციო საბჭოში მონაწილეობის თაობაზე თითქმის ყველა პარტიამ დააფიქსირა, „ქართული ოცნებისა“ და პრორუსულად განწყობილი პოლიტიკური ორგანიზაციების გარდა. „ძალა ერთობაშია“ რეკრუტირების უფრო საქმიან ეტაპ-

ზე გადართვას მომდევნო დღეებში გეგმავდა, თუმცა სწორედ ამ დროს ატომში ბორდერიზაციის ახალი ეტაპი დაიწყო, სადაც მათი „განეიტრალება“ ქართველმა სამართალდამცვეებმა სცადეს.

სწორედ იმ დღეს, როდესაც ატომში რუსები მავთულხლართებს აბამდნენ, საქართველოს პრემიერ-მინისტრი გიორგი გახარია გორში იმყოფებოდა. უზრუნველსტებს დღის პირველ ნახევარში მან ოკუპაციის შესახებ კომენტარებზე უარი უთხრა. „დამშვიდდით“ – ასე გამოეხმაურა იგი დაჟინებულ კითხვებს.

ბორდერიზაციის ცხელ კვალზე ატომის მიმართულებით გადაადგილება პუტინთან დაახლოებულმა ქართული წარ-

მოშობის მოსკოველმა ბიზნესმენმა ვლადიმერ ხომერიკმა 21 ოქტომბერს გადაწყვიტა. „მთავარის“ უზრუნველსტებს საუბრისას, მან კიდევ ერთხელ აღნიშნა იმის თაობაზე, რომ საქართველოდან მეგობრობა და რომ საქართველო თუ დაივიწყებს ნატოსა და დასავლეთთან ინტეგრაციას, ყველაფერი კარგად იქნება. „ხალხს უჭირს აქ ცხოვრება და ჩვენ შეგვიძლია მათ დავეხმაროთ, მაგალითად, წყლით უზრუნველყოფის საკითხში“, ამბობს ხომერიკი. ის რუსული ჭურჭებისგან დაზარალებულ მოსახლეობასთან შეხვედრას მიმდინარე წელს პირველად არ აწყობს და ჯიუტად ცდილობს, ომგამოვლილ ადამიანებს რუსეთი მოაწოდოს.

აპრილში ხომერიკი გორში, ერთერთი კინოთეატრის დარბაზში შეხვედრა მოსახლეობას. მესიჯები იგივე გახლდათ, რაც ამჯერად. მაშინ მისმა პათოსმა და „პუტინის ადვოკატობამ“ საზოგადოება ალაშქოთა და ახალგაზრდებმა სახელდახელოდ შექმნილი პოსტერებით დააფიქსირეს პროტესტი შენობის გარეთ, სადაც პუტინის ფოტოც კი დანვეს.

ამ დროისთვის მედია ატომში დაიშვება, თუმცა უზრუნველსტებს გადაადგილება კვლავ შეზღუდული აქვთ ჩორჩანას მიმართულებით. ქართველი სამართალდამცვეები ამას უსაფრთხოების დაცვის აუცილებლობით ხსნიან.

ინფო დალაძიშვილი

საქართველოში ძიძების მიმართ რეგულაციები ამოქვეყნდება

ძიძების მხრიდან ბავშვების სასტიკი ცემის ფაქტები როგორც საქართველოს, ასევე მსოფლიოს მრავალი ქვეყნის პრობლემაა. უმძიმესი კადრები სხვადასხვა დროს ფარული კამერითაა გადაღებული და ყველა ვიდეოს შინაარსი მსგავსია: მოძალადე ძიძა და დაუცველი ბავშვი.

გაზირებული ძალადობის შემთხვევები ძიძების აქტივობის მკაცრად გაკონტროლების მიზნით გახდა ამ მიზნით მთავრობა ნებაყოფლობით სერტიფიცირებას იწყებს. ახალ კოდექსთან დაკავშირებით გადაცემა „იმედის დილა“ დაინტერესდა და სიუჟეტი მოამზადა.

რამდენიმე ხნის წინ საქართველოში შემზარავი ვიდეო გავრცელდა. ძიძა ბავშვს სახეში ურტყამდა და ჭამას აიძულებდა. ძალადობის შედეგად პატარამ სხეულის დაზიანებები მიიღო. მშობლები სოციალურ ქსელში ძიძის მხრიდან უხეშად მოპყრობის ფაქტებზე ხშირად საუბრობენ, ისინი ამბობენ რომ მხოლოდ სახლში დამონტაჟებული კამერების საშუალებით იგებენ, რომ მათ შეიძლება უხეშად ეპყრობიან.

ადამიანის უფლებათა დაცვისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის კომიტეტის თავმჯდომარის სოფო კილაძის თქმით, მათი მთავარი ამოცანაა ნერტილი ბავშვების კარგად ყოფნა. ამიტომ ბავშვთა უფლებების კოდექსში რეგულაციების ამოქმედების შესახებ შესაბამისი ჩანაწერი უკვე არსებობს. ამ ეტაპზე ცნობილია, რომ სერტიფიცირება ძიძის პერსონალური მონაცემების შემოწმებას, ფსიქოლოგიური მდგომარეობის დადგენას, სამედიცინო და პედაგოგიურ სწავლებას მოიცავს.

თავად პროცესი მშობლებისთვისაც მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა. მათი თქმით, ძიძას რომელსაც მსგავსი სახის სერტიფიკატი ექნება, ბავშვების აღზრდას უფრო თამამად ანდობენ. „იმედის დილის“ სიუჟეტში გამოკითხულთა ძიძების უმრავლესობა ამ პროექტს მოესალმება, ნაწილი კი კომენტარის გაკეთებისგან თავს იკავებს.

ფსიქოლოგები მშობლებს ურჩევენ, ბავშვის ძიძა სფეროში შეარჩიონ, რადგან ბავშვობაში მიღებული ტრავმა, შესაძლოა, მოზარდის ფსიქიკაზე მომავალში ცუდად აისახოს. მათი თქმით, სერტიფიცირების პროცესი ძალიან დროული და მნიშვნელოვანია, ეს ბაზარზე კვალიფიციურ კადრებს გააჩენს და ძიძის პროფესიას უფრო პრესტიჟულს გახდის.

სერტიფიცირებასთან დაკავშირებული კრიტიკური შეხედრების განსაზღვრისთვის განათლების სამინისტროს ვადა 2020 წლის 1 მარტამდე აქვს. შესაბამისად, მომავალი წლიდან მშობლები თავად გადაწყვეტენ, ბავშვის აღზრდა სერტიფიცირებულ ძიძას მიანდონ თუ არასერტიფიცირებულს.

მინდელის მაღაროში მეშახტეები გაფუჭებული აპარატურით მუშაობდნენ

გაფუჭებული აპარატურა, აფეთქების შემდეგ ჩართული სენსორები, გაჭიანურებული ექსპერტიზა – EMC ლაბორატორია იმაზე, თუ რა დარღვევები იკვეთება შახტებსა თუ მშენებლობებზე დაღუპული პირთა საქმეების გამოძიებისას.

30 წლის ვეფხვიან ხუჭუა 17 მარტს დაიღუპა. ის ორთაქალაში გარე ფასადებზე მუშაობდა. დაკიდებული კალათა მე-11 სართულიდან ჩამოწყდა და სამი ადამიანი შეიწირა.

„კომპანიის წარმომადგენლები პასუხისმგებლობას ირიდებენ. მარტო დაკრძალვის ხარჯები მომცეს, 10 ათასი ლარი, ესეც – ჩვენი კეთილი ნება იყო. გამოძიებას რამდენჯერაც დაგუკავშირდი, ექსპერტიზის შედეგებს ელოდებოდი“, – ამბობს გარდაცვლილის მეუღლე ნინო მჭედლიძე. გაჭიანურებული ექსპერტიზა სხვა საქმეების მახასიათებელიც არის. ეს აღნიშნა ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრმა (EMC), როდესაც გამოძიებათა მონიტორინგის შედეგები წარმოადგინა. პრობლემად დასახელდა ისიც, რომ მაღალი მენეჯერული რგოლის წარმომადგენლებს პასუხისმგებებაში იშვიათად აძლევენ.

შსს-ს მონაცემებით, 2018 წელს საწარმოებში უბედური შემთხვევების გამო 224 ფაქტზე დაიწყო გამოძიება. სასამართლოებმა მხოლოდ 35 საქმე განიხილეს და აქედან თავისუფლების აღკვეთა მხოლოდ 2 პირს შეეფარდა. სახალხო დამცველის ანგარიშის თანახმად, მსგავსი საქმეების 69% საპროცესო შეთანხმებით სრულდება.

2018 წელს ტყიბულში, მინდელის მაღაროში, ორი უბედური შემთხვევა მოხდა. 5 აპრილს აფეთქების შედეგად 6 მეშახტე დაიღუპა, დანარჩენებმა მძიმე დაზიანება მიიღეს. EMC აცხადებს, რომ მოგვიანებით შახტში სამუშაოები ისე განაახლეს, არც შეუსწავლიათ, შესაძლებელი იყო თუ არა იქ მუშაობა. შესაბამისად, ამავე უბანზე 16 ივლისს აფეთქებამ 4 მეშახტის სიკვდილი გამოიწვია.

„მხოლოდ ამის შემდეგ შეაჩერეს სამუშაო პროცესი, – ამბობს EMC-ის იურისტი ქეთი ჩუთლაშვილი, – მთავარი პრობლემა ის არის, რომ მსგავსი საქმეების გამოძიების მეთოდოლოგია არ არსებობს. სამართალდამცველებს ამ კუთხით გამოცდილებაც არა აქვთ. შემთხ-

ვევის ადგილი სრულყოფილად არ თვალთვლიდა, ტყიბულში ფოტოებიც კი არ გადაუღიათ. გამოძიებამ გვიტხრა, შახტში ფოტოს გადაღება აკრძალულია, თუმცა მერე ექსპერტთან გავარკვეეთ, რომ მსგავსი აკრძალვა არ არსებობდა“. ტყიბულის შახტისთან დაკავშირებით EMC-ს სხვა მაგალითებიც მოჰყავს. რეგლამენტის თანახმად, ნახშირის მოპოვებისას მეთანისა და ნახშირორჟანგის შემცველობა სპეციალური აპარატით, ინტერფერომეტრით, კონტროლდება. აპარატურა წელიწადში ერთხელ უნდა შემოწმდეს. EMC-მ დაადგინა, რომ მინდელის შახტში ინტერფერომეტრები კომპანიის 4 წლის განმავლობაში არ შეიწმინდა შემოწმებული და ისინი სხვადასხვა მონაცემს აჩვენებდა. ამაზე გამოძიებასთან იმ თანამშრომელმა ილაპარაკა, რომელიც აპარატურაზე არის პასუხისმგებელი. მიუხედავად ამისა, კომპანიის მენეჯმენტს ინტერფერომეტრები არ გამოუცვლია.

გარდა ამისა, უსაფრთხოების მიზნით შახტში დამონტაჟებულია სენსორები, რომლებიც ჰაერის ნაკადებს, მეთანსა და CO-ს დონეს აკონტროლებს. სენსორები მხოლოდ აფეთქების შემდეგ განითვლია, მაშინ როცა მათი დანიშნულება პრევენცია იყო და არა უკვე მომხდარი ტრაგედიის შეტყობინება.

შს სამინისტროს წარმომადგენლები აცხადებენ, რომ შსს-ში ადამიანის უფლებათა დაცვის დეპარტამენტი, რომელიც გამოძიების მიმართულებით მუშაობს, მხოლოდ 2018 წელს ჩამოყალიბდა. ისინი ახლა სწორედ ამგვარი საქმეების გამოძიების მეთოდოლოგიაზე მუშაობენ.

„ათეულობით საქმეს ვსწავლობთ და ამის საფუძველზე შევიშუშავებთ ინსტრუქციას“, – ამბობს შსს-ს წარმომადგენელი ლევან ვერულაშვილი.

შსს-ს მონაცემებით, ყოველწლიურად მატულობს საწარმოებში დაშავებულით რაოდენობა:

- 2016 წელი – 133 უბედური შემთხვევა;
- 2017 წელი – 163;
- 2018 წელი – დაიღუპა 59 ადამიანი, დაშავდა – 199;
- 2019 წლის ივლისის ჩათვლით – დაიღუპა 25, დაშავდა – 71 პირი.

დამეთანხმებით, მართლაც საგანგაშო სტატისტიკაა! თბა თოფური

უზუის სასახლის მეოცნება

ოცნების გარეშე არც ერთი დიდი საქმე, დიდი აღმოჩენა, კულტურული თუ სახელმწიფოებრივი მიღწევა არ განხორციელებულა. საქართველოშიც ოცნებობდნენ პოეტები, მეფეები, სახელმწიფო მოღვაწეები და მთავარი მათი ოცნება საქართველოს დამოუკიდებლობა და თავისუფლება იყო. რამდენიმე წლის წინ ჩვენი ქვეყნის დიდმა პატრიოტმა და ქველმოქმედმა, მილიარდერმა, ბიძინა ივანიშვილმა, იოცნება და დაი-სახა მიზნად კავკასიის რეგიონში ერთ-ერთ ღარიბ ქვეყანა საქართველო ექცია ყველაზე წარმატებულ, ევროპული ტიპის განვითარებულ დემოკრატიულ ქვეყნად, "დემოკრატიის ოაზისად", რისთვისაც არ დაინანა საკუთარი სახსრებიც და გეზი აიღო ევროპისკენ. სიმართლე უნდა ითქვას, რომ, რამდენიმე წელიწადში გატარებული მნიშვნელოვანი რეფორმების საშუალებით, აგრეთვე მისი პირადი ინიციატივით და მეგობარი დასავლეთის ქვეყნების დახმარებით საქართველომ მიაღწია მნიშვნელოვან წარმატებებს სწორედ დემოკრატიული განვითარების გზაზე: ჩვენთან მასობრივი საინფორმაციო საშუალებები თავისუფალია ყოველგვარი ცენზურისგან; არ იზღუდება სიტყვის და გამოსახტვის თავისუფლება; ძალიან სტრუქტურები დემოკრატიული რეჟიმის განხორციელებისთვის; სამართალს სისტიმა მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა; საარჩევნო სისტემა ევროპულ სტანდარტს მიაუახლოვდა; სამოქალაქო საზოგადოებები თავისუფლად ფუნქციონირებენ, დიდი პროგრესი არის ადამიანის უფლებების დაცვის სფეროში; შეიცვალა ქვეყნის კონსტიტუცია, და ქვეყანა გახდა საპარლამენტო რესპუბლიკა. გატარდა სხვა მნიშვნელოვანი დემოკრატიული რეფორმებიც. აშკარა მიღწევებია საგარეო პოლიტიკაში; ქვეყანა დაუახლოვდა ევრო-ამერიკულ სხვადასხვა სტრუქტურებს; პრეტენზია აქვს ნატოსა და ევროკავშირში ინტეგრაციაზე; გაფორმდა ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულება; საქართველომ მიიღო უვიზო რეჟიმი შენგენის ზონის ქვეყნებში; ბევრგან საქართველო აღიარებულია უსაფრთხო ქვეყნად და ა.შ.

ლო არაღელვარებით სპეცსაშუალებების გამოყენება ყოველთვის შეიცავს ადამიანების სერიოზული დაზიანების რისკს, რაც მოხდა ამ მიტინგის დაშლის დროს. გარდა ამ მიმე შედეგისა, სახელმწიფოს მიადგა მნიშვნელოვანი მორალური და მატერიალური ზიანი, მარტო ტურისტულმა ბიზნესმა დაკარგა ასეული მილიონობით დოლარი. ამ შემთხვევის განსაკუთრებული ტრაგიაში მდგომარეობს იმაში, რომ ასეთი უკანონო, უპასუხისმგებლო ქმედების მონაწილენი არიან როგორც ამჟამინდელი, ისე ყოფილი კანონმდებელი – პარლამენტარები, მაშინ როდესაც, მათ მოვალეობას წარმოადგენს სწორედ კანონმდებლობა და ქვეყანაში არსებული კანონიერების დაცვა. სამწუხაროდ, ამ შემთხვევამ ნათლად გვაჩვენა, ვერ კიდევ, რამდენად მყიფე და სუსტია ქართული დემოკრატია, რამდენად არამყარია ადამიანებში კანონის უზენაესობის განცდა, რის მაგალითად გამოდგება, თუნდაც, ზოგიერთი ოპოზიციონერი

სწორედ კანონის არცოდნით, ან მისი უზუსტობა, შიშობა ან სხვა ზოგიერთი ოპოზიციის ლიდერის მოწოდება ქვეყნის პარლამენტის შტურმით აღიზიანება. რამდენადაც ამით ამ კონკრეტულ შემთხვევაში ვერ ვხედავთ, ვერ ვხედავთ, რომ მშვიდობიანი აქციისგან განსხვავებით, პარლამენტის ძალისმიერ იერიშის დროს, პოლიცია გამოიყენებდა სპეცსაშუალებებს, რისი კანონიერად უფლება მათ ამ შემთხვევაში ჰქონდა. ასეთი უკანონო მოქმედებების განხორციელება სხვადასხვა მიზეზებით არ არის სწორი, ხოლო მიზეზები ქვეყანაში არსდროს არ დაილევს: ზოგს მთავრობა არ მოეწონება, ზოგი უადგილო ადგილას სპარკმლში ჩაჯდება, ზოგი ტალღის მიხედვით უცნაურ სიტუაციებში გადასვას გადაწყვეტს...

დღეს ქვეყნის მმართველ ძალას რთული მისია აკისრია: მან პრეტენზია გამოაცხადა მაღალი დონის დემოკრატიული სახელმწიფოს ჩამოყალიბებაზე საქართველოში, კავკასიის იმ ღარიბ რეგიონში, სადაც ვერ კიდევ დამინიერებელი ეროვნული და ეთნიკური ტრადიციები, რაც ზოგჯერ შეუთავსებელია ევროპული ლიბერალური ტიპის დემოკრატიული ცნებებთან. განსაკუთრებით ეს ეხება კანონის უზენაესობის პატივცემუბა და ქვეყანაში კანონმორჩილი მოქალაქეების დიდ დეფიციტს, რომლის გარეშე ძალიან ძნელია შექმნა ევროპული ტიპის დემოკრატიული სახელმწიფო.

სხვანაირად, როგორ შეიძლება ახსნას, რომ რეგიონში სადაც საქართველოა, მის გარეშე არსებულ თითქმის ყველა ქვეყანაში (აზერბაიჯანი, ირანი, თურქეთი, რუსეთი, და ა.შ.), ძირითადად მკაცრი რეჟიმის საპრეზიდენტო მმართველობებია. თუ ვინმეს ჰგონია, რომ იმათმა მთავრობებმა არ იციან, რა არის დემოკრატია და არ იციან დემოკრატიის ფასი, ძალიან ცდებიან. ვინმემ არ იფიქროს, რომ ჩვენ მხარს ვუჭერთ ასეთი ტიპის არადემოკრატიულ მმართველობას, პირიქით ქვეყანაში დემოკრატიული მიღწევები საამაყო და ყოველმხრივ მისასაღებელია, თუმცა, მეორე მხრივ, დემოკრატია, რომელიც კანონით არ არის განმტკიცებული, ქვეყანაში ქმნის დაუსჯელობის სინდრომს, რაც ასე მომრავლებულ „ვაი პატრიოტებს“ და ყველა რეალურ ავანტიურისტებს უზიარებს და უმორჩილებლობისა და სხვა სერიოზული დანაშაულებისკენ, რომლის მაგალითები, საუბედუროდ, ვერ კიდევ საკმაოდ გავგანჩინა.

გოლოწელაში ქვეყანაში არსებული შიშობა მშვიდობით მშვიდობიანად დასრულდა, არა მხოლოდ დემოკრატიული ინსტიტუტების არსებობით, არამედ, ერთი ადამიანის ფაქტორითაც, მისი დიდი ავტორიტეტით, რაც განსაკვირვებელია არც უნდა იყოს, რადგან ნამდვილი დემოკრატიული სახელმწიფოს მართვის დამოუკიდებელი სახეობა (აღმსრულებელი, საკანონმდებლო, სასამართლო) ჩამოყალიბებას, გარკვეული ტრადიციები და დიდი დრო სჭირდება.

ამჟამად ქვეყნის რეალური პოლიტიკა იცვლება, ქვეყანა გადადის საპარლამენტო არჩევნების პროპორციულ სისტემაზე, რაც ქვეყნის დემოკრატიული მმართველობის მაღალი ნიშნულია. ამავ დროს ეს ის შემთხვევაა, როდესაც მომავალმა მთავრობამ ქვეყანაში უნდა უზრუნველყოს გამორჩეული სიმშვიდე და სტაბილურობა, უნდა გააძლიეროს ყველა დონეზე სახელმწიფოს მართვის ბერკეტები, ხელი უშუალოდ ქვეყანაში კანონის უზენაესობის პატივისცემის და დემოკრატიის განხორციელების ახალგაზრდობის აღზრდას. ყველა სხვა შემთხვევაში, მსგავსი დემოკრატიული რეფორმები შეიძლება სახიფათო იყოს ქვეყნის კონსტიტუციონალური წყობისთვის და დემოკრატიაზე მეოცნებე მთავრობამ შეიძლება, მიიღოს ანტიდემოკრატიული მმართველობა, რაც არაერთხელ მოხდა ჩვენთანაც და სხვა ქვეყნებშიც.

გონდო ძოგულია,
მედიის მენეჯერია და ჟურნალისტი, პროფესორი.

შთაბეჭდავი პროგრესის მაჩვენებელია ბოლო დროს ქვეყანაში მილიონობით უცხოელი ტურისტის და ვიზიტორის შემოსვლა, რაც მოსახლეობის რაოდენობაზე გადათვლით ბევრად მეტია ზოგიერთ ტრადიციულ „ტურისტულ“ ქვეყნებთან შედარებით. მიუხედავად ამ მიღწევებისა, ქვეყნისათვის ვერ კიდევ ყველაზე დიდ გამოწვევად რჩება სიღარიბე, უმუშევრობა და, რაც მთავარია, ოკუპირებული ტერიტორიების პრობლემა.

დასანანია, რომ სწორედ მაშინ, როდესაც ქვეყანამ თითქმის ცოტა ამოისუნთქა, მოხდა ის, რაც არ უნდა მომხდარიყო! როცა ერთმა პარლამენტის რადიკალურად განწყობილმა ოპოზიციონერმა ლიდერმა, თავის თანამზრახველებთან ერთად, არაფრად ჩააგდეს ქვეყნის დემოკრატიული იმიჯი, ქვეყნის საპარლამენტო რესპუბლიკის სტატუსი და გადამწყვიტეს პარლამენტში ძალისმიერი შეჭრა.

შეჭრის მიზანი ცხადზე უცხადესი იყო – ხელისუფლების დაშობა!

როგორც ცნობილია, ამას წინ უძღოდა ინციდენტი, როდესაც რუსეთის დუმის დელეგაცია, რომელიც სტუმრის სტატუსით იმყოფებოდა სხვა 20 ქვეყნის დელეგატთან ერთად პარლამენტში, საპროტოკოლო სამსახურის უპასუხისმგებლო მოქმედების შედეგად დაიკავა ქვეყნის პარლამენტის სპეცერის სავარძელი. ამ ფაქტს მოჰყვა საზოგადოების მკვეთრი უარყოფითი რეაქცია, რომელიც შემდგომ გადაიზარდა საპროტესტო ხალხმრავალ მიტინგში პარლამენტის შენობის წინ. რადიკალურად განწყობილმა ზოგიერთმა ოპოზიციონერმა ლიდერმა ისარგებლა ამით და მოუწოდა ეგზალტირებულ მომიტინგეებს, ძალისმიერი საშუალებებით პარლამენტში შეჭრისა-

კენ. ეს მცდელობა გარკვეულ ეტაპზე აღკვეთილი იყო სამართალდამცავების მიერ, რითაც შეიძლება ითქვას, თავიდან იქნა აცილებული ქვეყანაში მოსალოდნელი სერიოზული არეულობა და სამოქალაქო დაპირისპირება.

უკანონო ძალადობრივი მოქმედებების აღკვეთის დროს სამართალდამცველების მიერ გამოყენებული იქნა ლეგიტიმური სპეცსაშუალებები (გრემლადენი გაზი, წყლის ჭავლი, რეზინის ტყვიები), რის შედეგადაც სხეულის სხვადასხვა ხარისხის დაზიანება მიიღო თითქმის 240 ადამიანი, მათ შორის როგორც მომიტინგეებმა, ასევე სამართალდამცველებმა. აქვე უნდა ითქვას, რომ დემონსტრანტების დიდი მასის დაშლა სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან მოითხოვს მაღალ პროფესიონალიზმს, ხო-

ლიდერის განცხადება, რომ „არჩევნების გარეშე ხელისუფლების შეცვლა ყველა ხერხით მისაღებია“.

ფაქტია, რომ ქვეყანა, როგორც სამართლებრივი სახელმწიფო, ვერ კიდევ ვერ ჩამოყალიბდა, სადაც უნდა იყოს მართლმართლდეს კანონის უზენაესობის პრინციპის საფუძველზე, ხოლო, სამართლებრივი სახელმწიფოს პრინციპი დემოკრატიული სახელმწიფოს ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრინციპია. კანონის უზენაესობის პრინციპის შესახებ ილია ჭავჭავაძე წერდა: „კანონის წინაშე თანასწორობა ყველასი ერთად და თვითულისა ცალკე, ერთი უმთავრესი ქვაკუთხედი იმ საფუძვლისა, რომელზედაც დამყარებულია კაცთა საზოგადოების წესიერი აგებულება“.

აკჭალაში „ორთაჭალქვის“ მსგავსი ელექტროსადგურის მშენებლობა იგეგმება

თბილისში, აკჭალის დასახლებაში, მდინარე მტკვარზე, „ორთაჭალქვის“ მსგავსი ელექტროსადგურის – „დილომიჰესის“ მშენებლობა იგეგმება.

საუბარია „თბილისის მოლის“ უკან, სავაჭრო ცენტრიდან დაახლოებით ერთ კილომეტრში მდებარე ტერიტორიაზე.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ვებგვერდზე გამოქვეყნებული მონაცემებით, ეს იქნება 11.26 მეგავატი დადგმული სიმძლავრის, კალაპოტური ტიპის ჰიდროელექტროსადგური. პროექტის განხორციელებას შპს „ჯი ემ ჯი“ გეგმავს, მ ნოემბერს კი, დაგეგმილია ჰესის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის განხილვა.

როგორც შპს „გამა კონსალტინგის“ მიერ მომზადებულ მასალებშია აღნიშნული, პროექტით გათვალისწინებული არ არის სადერივაციო-სადანნო სისტემის (გვირაბი, მილსადენი) და დამოუკიდებელი სააგრეგატო შენობის მოწყობა.

„ჰესი წარმოდგენილი იქნება მდინარე მტკვრის გადამლობით, რომლის ერთ მხარეს მოეწყობა უკმა წყალსაგდები, ხოლო მეორე მხარეს – სააგრეგატო ნაწილი, სადაც დამონტაჟებული იქნება ჰიდროტურბინები და სხვა დამხმარე ჰიდრომექანიკური თუ ელექტრომომწყობილობა. საპროექტო „დილომი ჰესი“ კრწანისის რაიონის ტერიტორიაზე არსებული „ორთაჭალქვის“ მსგავს საინჟინრო ნაგებობას წარმოადგენს“, – აღნიშნულია დოკუმენტში.

– ღონისძიებაზე, რომელზეც თქვენ ქართველ საზოგადოებას ჩრდილოეთ კავკასიაში მიმდინარე მოვლენების შესახებ უამბობდით, ბრძანეთ, რომ გამოცოცხლება შეინიშნება: თუ აქამდე პროტესტებს ლოკალური ხასიათი ჰქონდათ, ახლა ამან საზოგადოებრივი სახე მიიღო. როგორ უყურებთ ამ პროტესტის პერსპექტივას და რამდენად ელით, რომ მან ეთნიკური სახე მიიღოს?

– მართლაც, თუ ადრე პროტესტები ლოკალური ხასიათისა იყო, მაგალითად, სოფელში, ან მაქსიმუმ რაიონში და ტრიალებდა მინის, ეკოლოგიის, წყლის და მსგავსი კონკრეტული საკითხების ირგვლივ, ან რომელიმე კონკრეტული რელიგიური თემი სწევდა ამა თუ იმ პრობლემას, ახლა უკვე საუბარია სამოქალაქო პროტესტზე. სწორედ ამას ვაღივებთ თვალს, მაგალითად, ინგუშეთში, ყალმუხეთში, ჩრდილოეთ ოსეთში. ეს არის სამოქალაქო პროტესტი, რომელიც არა რაღაც კორპორატიული სტრუქტურების მიერ იმართება, როგორც აქამდე ხდებოდა, არამედ ბოლო წლებში წარმოქმნილი სამოქალაქო თემების, სამოქალაქო აქტივისტების მიერ, მათ შორის რესპუბლიკებიდან მოსკოვში წასული მოქალაქეები, რომლებიც ბოლო წლებში ჩამოყალიბდნენ სამოქალაქო აქტივისტებად და დაბრუნდნენ თავიანთ რესპუბლიკებში.

მიზეზები, რომლებიც ამ ლიდერებს მსგავსი აქტივისტების უბიძგებთ, განსხვავებულია. მათ შორის ეს შეიძლება იყოს, ერთი მხრივ, გარკვეული სოციალური ლიდერების არარსებობა მათთვის (ბევრ მათგანს პოლიტიკაში უნდა და მოსვლა, მაგრამ არ უშვებენ, ბიზნესის წარმოება შეუძლებელი ხდება და ისინი რაღაც გამოსავალს ეძებენ). ასეთ ვითარებაში ნებისმიერი პროვოკაცია, მაგალითად, ის, რაც ვნახეთ კადროვთან შეთანხმების (ინგუშეთის ხელისუფლებამ ჩვენს ტერიტორიები დაუთმო, რასაც ინგუშეთში მწვავე პროტესტი მოჰყვა) კუთხით, მუშაობს. სხვებთან შედარებით ინგუშ სამოქალაქო აქტივისტებს, რომლებიც საერთოდ მოწყვეტილი იყვნენ ეროვნულ თემებს და სხვა სიბრტყეში მოღვაწეობდნენ, ყველაზე უკეთ გამოუვიდათ და მოახერხეს, არა მხოლოდ ჩაუბათ მოძრაობაში იქაური საზოგადოება, მათ შორის რელიგიური თემები, არამედ ფაქტობრივად, პროტესტის გადაფორმება მოახდინეს და ადგილობრივი კორპორატიული პროტესტი სამოქალაქო პროტესტად აქციეს.

– ჩვენ ვხედავთ, როგორ უპირისპირდება ამ პროტესტს ხელისუფლება რეპრესიების გზით. ამ პირობებში პროტესტის პერსპექტივას როგორ ხედავთ?

– კი, ამ მხრივ სერიოზული პრობლემა გვაქვს. რუსეთი რომ იყოს ეროვნული სახელმწიფო საჯარო პოლიტიკით, მაშინ ეს ეროვნული რესპუბლიკების შიდა ფედერატიული სუვერენიტეტის ფორმირებას მოახდენდა და ეს იქნებოდა სრულიად გასაგები პროცესი, მაგრამ რუსეთი ასეთი სახელმწიფო არ არის. ამ პროტესტების ლიდერებმა არ იციან სახელმწიფო ღონეზე რა გასაქმნი მისცენ პროტესტს. თავად სახელმწიფოსაც არ ესმის, რას აკეთებს: 400 კაცს დააკავებენ, 30-ს ჩასვავენ, დანარჩენს უშვებენ. არსებული ხელისუფლების პირობებში მსგავს პროტესტებს პერსპექტივა ჯერჯერობით არ აქვს, თუმცა არსებობს ორი გა-

ების რისკი, რომელიც ჩრდილოეთ კავკასიის რესპუბლიკებში რეალობაა და ამ მხრივ საქართველოს მართებს ყურადღება. ამ კონტექსტში ყურადღებით უნდა იყოთ და გქონდეთ კარგად ფორმირებული პოლიტიკა რესპუბლიკებში სხვადასხვა ჯგუფების წარმომადგენლებთან, რათა უკეთ გესმოდეთ და გქონდეთ ინფორმაცია, რა ხდება იქ; უნდა გყავდეთ საკუთარი გავლენის აგენტები, არა რაღაც შეთქმულებისთვის, არამედ ნორმალური ცხოვრებისა და კომუნიკაციების ორგანიზებისთვის. რა თქმა უნდა, ამისთვის აქტიურად უნდა იყენებდეთ ეროვნულ თემებს, იგივე ქისტებს, ავარებს, აზერბაიჯანელებს – საქართველოში მცხოვრებ თემებს. ამდენად, თუ გსურთ, გესმოდეთ, რა ხდება საკუთრივ ჩრდილოეთ კავკასიაში და ზოგადად, რუსეთში, ამ ყველაფერს სათანადო ყურადღება უნდა მიექცეს.

რას ითხოვს კრემლი თბილისისგან?!

მოსავალი. პირველი, რომელიც მაინცდამაინც ლამაზად არ ჩანს, ტრადიციულია: მხედველობაში მაქვს პოლიტიკური კონფლიქტები მოსკოვში, დაძაბულობის ზრდა სხვადასხვა ჯგუფებს შორის. ამ ჯგუფებს შეუძლიათ, რესპუბლიკების ეროვნული პროექტები თავიანთ ინტერესებში გამოიყენონ. ამ გზით რესპუბლიკებში ნაციონალური პროექტები ფედერალურ დონეზე მიმდინარე პროცესებში ხდება ჩართული. ჯამში, შეიძლება, ამ ფონზე გარკვეულმა პოლიტიკურმა ჯგუფებმა ადგილებზე – რესპუბლიკებში მეტი სუვერენიტეტი მოიპოვონ. მეორე ვარიანტი, რომელიც ასევე რეალისტურად მეჩვენება, ეს არის ეროვნულ რესპუბლიკების და ერების მიერ გლობალურ დონეზე თავიანთი ადგილის ძებნა. დრო გვიჩვენებს...

– თქვენ საჭიროდ მიიჩნით, რომ ამ პროცესების შესახებ ქართველი საზოგადოებისთვის მიგეწოდებინათ ინფორმაცია, მაგრამ მსგავს ინტერესს თავად საქართველოს მხრიდან ხედავთ? ზოგადად, როგორ აფასებთ ოფიციალური თბილისის კავკასიურ პოლიტიკას?

– როდესაც სააკაშვილმა თავის დროზე (2009 წელს) გააუქმა ვიზები, ჩრდილოეთ კავკასიელებს მიეცათ შესაძლებლობა, ჩამოსულიყვნენ საქართველოში და ენახათ, რა ხდება აქ. შეგვიძლია, ვთქვათ, რომ ეს იყო წარმატებული ქართული ეროვნული პროექტი ჩრდილოეთ კავკასიაში. სხვათა შორის, სწორედ მსგავსი რაღაცები არის ჩრდილოეთ კავკასიაში სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბებისთვის მთავარი ფაქტორი. კი, მართალია, ეს მრავალი წლის წინ მოხდა, მაგრამ გარკვეულწილად დღესაც მუშაობს: ხალხი ჩამოიდა. ახლა ბევრს საუბრობენ, რომ საქართველოში რაღაც-რაღაცები უკან წავიდა, მაგრამ სხვაობა ჩრდილოეთ კავკასიასა და საქართველოს შორის აშკარად თვალში საცემია და ვიზიტორები ამას ხედავენ, კონტაქტები მაინც გრძელდება. ამ კუთხით ძალიან კარგი იქნებოდა ტურისტული გარდასავაჭრო კონტაქტების განვითარებაც, მაგრამ ამ ყველაფერს ხელს უშლის ის უამრავი „მაგრამ“ და ყველა რისკი, რომელიც ყველაზე კარგად ვიცით. მიუხედავად ამისა, ადრე თუ გვიან ამ მიმართულებით რაღაც განვითარება გვექნება, ვინაიდან საქართველო ესაზღვრება ჩრდილოეთ კავკასიას. რა თქმა უნდა, ყველა ის რისკი, რომელიც იქ არსებობს, ძალაუვნებურად საქართველოზეც ვრცელდება. აქ არ ვგულისხმობ მხოლოდ იმ რისკს, რომელიც ჩრდილოეთ კავკასიაში რუსეთის ბატონობას ეხება, ეს არის იგივე კონფლიქტური სიტუაცი-

ონების რისკი, რომელიც ჩრდილოეთ კავკასიის რესპუბლიკებში რეალობაა და ამ მხრივ საქართველოს მართებს ყურადღება. ამ კონტექსტში ყურადღებით უნდა იყოთ და გქონდეთ კარგად ფორმირებული პოლიტიკა რესპუბლიკებში სხვადასხვა ჯგუფების წარმომადგენლებთან, რათა უკეთ გესმოდეთ და გქონდეთ ინფორმაცია, რა ხდება იქ; უნდა გყავდეთ საკუთარი გავლენის აგენტები, არა რაღაც შეთქმულებისთვის, არამედ ნორმალური ცხოვრებისა და კომუნიკაციების ორგანიზებისთვის. რა თქმა უნდა, ამისთვის აქტიურად უნდა იყენებდეთ ეროვნულ თემებს, იგივე ქისტებს, ავარებს, აზერბაიჯანელებს – საქართველოში მცხოვრებ თემებს. ამდენად, თუ გსურთ, გესმოდეთ, რა ხდება საკუთრივ ჩრდილოეთ კავკასიაში და ზოგადად, რუსეთში, ამ ყველაფერს სათანადო ყურადღება უნდა მიექცეს.

რას ითხოვს კრემლი თბილისისგან?!

„აქსენი“ ბიზნესი ინფორმაციის ცენტრის CSIS-ის მკვლევართან, კავკასიოლოგ დენის სოკოლოვთან

– მოგესხენებათ, მრავალწლიანი პაუზის შემდეგ პირველად გადავყვით რუსეთის ეთნიკური ჩეჩენი რამზან ახიადოვი. ეს პოლიტიკის ნაწილად იქნა აღქმული? როგორ აისახება ეს ჩვენს ურთიერთობებზე?

– გააჩნია, ვისზე ვსაუბრობთ. მაგალითად, კადროვი ამას ცალსახად მისაძინებელია და თუ საქართველოს მიზანია, კადროვთან ჰქონდეს კარგი ურთიერთობა, სწორი ნაბიჯი გადადგა. ხოლო თუ საქართველოს უნდა, რომ კარგი რეპუტაცია ჰქონდეს თავად ჩრდილოეთ კავკასიელთა უმრავლესობაში, ეს სწორი ნაბიჯი არ უნდა იყოს, აშკარად არ შეუწყობს ამას ხელს. ამ ნაბიჯს იგივე ეფექტი ექნება რესპუბლიკებიდან წასულთა თვალშიც. ისინი ყურადღებით ადევნებენ თვალს, რომელი ქვეყანა როგორ დამოკიდებულებას იჩენს მათი თანატომელების მიმართ. ეს განსაკუთრებით აქტუალური გახდა ბოლოდროინდელი ტენდენციების ფონზე, როდესაც ჩრდილოეთ კავკასიიდან წასულნი ნელ-ნელა კარგავენ იმ ქვეყნების დაცვას, სადაც დაბინავდნენ. რუსეთისა და კადროვის ხელი ბოლო პერიოდში ყველაზე სწავდებოდა. ამ თვალსაზრისით ახიადოვის გადაცემა სარეპუტაციო დანაკარგად უნდა ჩაითვალოს. მაგრამ ვინაიდან ამას ჯერჯერობით სისტემური ხასიათი არ აქვს, ვერ ვიტყვით, რომ ეს გლობალური დანაკარგია. სადღეისოდ ისეთი ვითარებაა, რომ ზოგიერთი ევროპული ქვეყნების მთლიანად სამართალდამცავი უწყებების სარეპუტაციო დანაკარგია მაღალი, რადგან რუსეთი ამ ქვეყნებში იმას აკეთებს, რაც მოესურვება. ბევრი ფაქტორის გამო, რუსეთი დღეს ძალიან წარმატებუ-

ლად მუშაობს თავისივე მოქალაქეების წინააღმდეგ უცხოეთში.

– გასაგებია, რომ საქართველოს ჩრდილოეთის მხრიდან მთლიან პერიმეტრზე ესაზღვრება ჩრდილოეთ კავკასია და საზოგადოებრივ დონეზე ესმით, რომ იქ წარმოქმნილი პრობლემები, ასევე შეეხება საქართველოსაც, ამიტომ, ყოველთვის მაღალია ინტერესი იქ მიმდინარე მოვლენების მიმართ. ასევე ესმით, რომ თავად რუსეთს შესაძლოა, პრობლემები სწორედ ჩრდილოეთ კავკასიის რესპუბლიკებიდან შეექმნას. როგორ ფიქრობთ, ოფიციალური თბილისი აცნობიერებს ამას, მსგავს შთაბეჭდილებას გიტოვებთ წარმოებულ პოლიტიკაზე?

– აქ მთავარი კითხვაა, რისი გავლენა შეუძლია თბილისს. ხოლო რამე რომ გააკეთოს, ამისთვის კარგად ჩამოყალიბებული, თანმიმდევრული პოლიტიკა გჭირდება და, უპირველესად, კარგი ექსპერტიზა. ვფიქრობ, ბოლომდე ვერაწვინ აცნობიერებს, იქ რა ხდება. შესაბამისად, დიდად ვერანაირ ექსპერტიზას ვერ ვხედავ. საქართველოში სპეციალისტები ჰყავთ, რომლებიც მაგალითად ჩრდილოეთ კავკასიის ეკონომიკაში, ელიტებში ერკვევიან? ვერასოდეს გაიგებ, როგორ არის მოწყობილი ჩრდილოეთ კავკასია, თუ არ იცი, როგორ არის სადღეისოდ მოწყობილი მოსკოვი. თუ კი შენ ეს ყველაფერი არ იცი, როგორ უნდა მოახდინო პოლიტიკის ფორმირება; განსაზღვრო, რა შეიძლება, გელოდეს იქიდან? მე კი არ ვაკრიტიკებ საქართველოს ხელისუფლებას, უბრალოდ, ეს მარტივი საქმე არაა, ამას საკმაოდ დიდი რესურსი და მონდობა უნდა მუშაობა სჭირდება. მით უფრო, რომ იქით მხრიდანაც ვერ ვხედავ დიდად ექსპერტიზას. მოსკოვშიც ნაკლებად მიწინახავს საჯარო ექსპერტები, რომლებიც საქართველოს საკითხებში კარგად ერკვევიან.

– ჩვენ ერთმანეთს არ ვიცნობთ?

– დიახ, ჩვენ ერთმანეთს არ ვიცნობთ, მაგრამ ეს არა მხოლოდ საქართველოს, არამედ მსოფლიოს ეხება. ზედაპირული წარმოდგენა გვაქვს, რა ხდება ჩვენთვის საინტერესო სახელმწიფოებში. ჩვენ მიერ მოგონილი კონსტრუქციები გვაქვს და ვცდილობთ, რეალურად მას მივუსადაგოთ, მიუხედავად იმისა, რომ ეს კონსტრუქციები დიდი ხანია, აქტუალური არაა – მსოფლიო გაცილებით სწრაფად იცვლება. შესაძლოა, ძველი კონსტრუქციები კარგად ვიცით, მაგრამ თაობები იცვლება, ახალგაზრდები მოდიან პოლიტიკაში და არაფერს იცის, რა სურთ მათ, რას მოიმოქმედებენ. ამ ვითარებაში მოსკოვი მარტივად იქცევა – ხელკეტებით რეაგირებს, რადგან არ ესმის, რა ხალხია ეს ახალი თაობა, რას ითხოვს, რას ელის მისგან. მაგრამ დროს ხელკეტით ხომ ვერ გააჩერებ? ასე პრობლემები არ და ვერ მოიხსნება. ის მსოფლიო, რომლისაც მეტ-ნაკლებად გვეცნობდა, დიდი ხანია, მკვდარია.

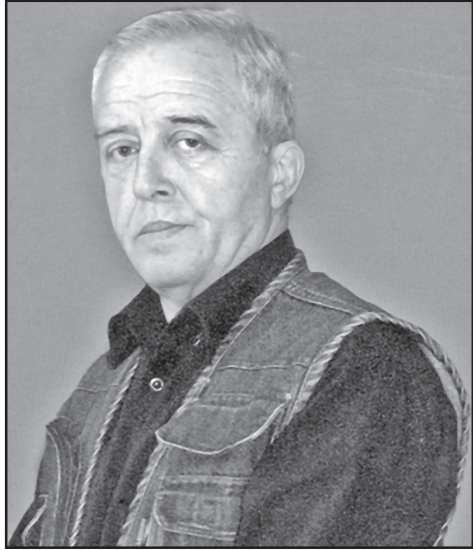
– დაბოლოს, მოგესხენებათ, რუსეთ-საქართველოს შორის ფრენები ვლადიმირ პუტინის გადაწყვეტილებით შეჩერდა. აღდგინოს სანაცვლოდ კი რუსეთის პოლიტიკური ისტბლიშმენტის მხრიდან ისმის რაღაც მოთხოვნები კონკრეტულის გარეშე. ცნობილია მხოლოდ ერთი მოთხოვნა, რომ საქართველოს პრეზიდენტმა მოიხადოს ბოდიში. ამიტომ ვარაუდობ, გვიწევს და რას შეიძლება ითხოვდეს რუსეთი?

– ვფიქრობ, აქ საუბარია ენერგეტიკაზე, პორტებზე, სარკინიგზო მიმოსვლაზე – ანუ ყველაფერზე, რაც რუსული გავლენის შენარჩუნებას ეხება. პრაგმატულ მოთხოვნებზე იქნება საუბარი. არავისთვის არის საიდუმლო, რომ რუსეთი პოსტსაბჭოთა სივრცის კონტროლს ცდილობს და არა იმდენად პოლიტიკურ, რამდენადაც ეკონომიკურ დონეზე. აქ, უპირველესად, იგულისხმება ბაზრები, სატრანსპორტო დერეფნები. ვფიქრობ, მისი ძირითადი მოთხოვნები შესაბამის პროექტებთან დაკავშირებით იქნება გამოსატყობი. რაც შეეხება საქართველოს პრეზიდენტის ბოდიშს, რა თქმა უნდა, რუსეთს ახასიათებს, გაჩვენოს, „მე დიდი ვარ, შენ პატარა და რასაც მინდა, გავაკეთებ“, მაგრამ ვიმეორებ, მოთხოვნები ძირითადი რესურსების კონტროლს შეეხება...

ზურაბ თორიას იმ პერიოდში მოუწია სამწერლო ასპარეზზე გამოსვლა, როდესაც ქართველი კლასიკოსები თავიანთი შემოქმედებით არა მარტო ყოფილ საბჭოეთს, არამედ მსოფლიოს მკაცრ, მომთხროვნე და გემოვნებიან მკითხველ-კრიტიკოსებსაც აოცებდნენ. მიუხედავად ამისა, მან ქართულ მწერლობაში თავისი ნიშაც გამოქვინა და ორიგინალური ფილოსოფიურ-ისტორიული მიმდინარეობის მრავალი მოთხრობით გაგვაკვირვა. ამის დასტურია მისი შესანიშნავი რომანი „კედელი“, რომელიც ორჯერ – 1988 და 2012 წლებში გამოიცა, რაც იმაზე მიანიშნებს, რომ რომანს მეოთხედი საუკუნის შემდეგაც, როცა თაობების ცვლელადობასთან ერთად მკითხველთა გემოვნება და თვალთახედვაც იცვლება, აქტუალობა არ დაუკარგავს. ცალკე აღსანიშნავია მწერლის მთარგმნელობითი ამბულა, მის მიერ რუსულიდან საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის კირიონ II-ის წიგნის „ივერიის კულტურული როლი რუსეთის ისტორიაში“ თარგმანი, რომელიც 2005 და 2011 წლებში ორჯერ გამოიცა, ხოლო 2013 წელს კათოლიკოს-პატრიარქ ამბროსი ხელაიას წიგნი „ძრისტიანობის ბრძოლა ისლამთან საბარტოპოლოში“ იხილა მკითხველმა, რომელიც ასევე რუსული ენიდანაა თარგმნილი.

სულ ახლახან გამომცემლობა „მერიდიანმა“ ქართველ მკითხველს წარუდგინა ზურაბ თორიას მოთხრობების კრებული „არა შურისგებისთვის ჩაება“, რომელიც აფხაზეთისადმი მიძღვნილი და სხვადასხვა წლებში ქართულ პერიოდულ პრესაში იბეჭდებოდა.

დობის გარეშე, კულტურულად დაგიბყრობო... არ გაინტერესებთ, რა ჰქვია ამ ოპერაციას მინიმალური დანაკარგებით? – ერთხელ და სამუდამოდ დაიმახსოვრეთ: „სექსუალური დესანტი“

მოთხრობა „გამცილებლებში“ ნათლად ჩანს აფხაზი კაცის სულგრძელობა – მიუხედავად ომისა და ქართველთა მიმართ მტრული დამოკიდებულებისა – დისთვის მიცემული სიტყვის უპირობოდ შესრულება და უძველესი ტრადიციის პატივისცემა. მამა-შვილი ბაგრატ და ასთამურ ასახები გაგრაში პედაგოგ დასთან ჩადიან. საშინელი ძმა-თამკვლევი ომი, დანგრეული სახლები, დახოცილი ხალხი, გაუკაცრიელებული ქალაქი და პედაგოგი დის სახლში შეფარებული ქართველი ახალგაზრდა, რომელიც მისი აღზრდილია. ეს რომ გადამთიელებმა გაიგონ, ოჯახის პატრონს ადგილზე დახვრეტენ, მაგრამ ქალბატონი თავის აღზრდილს მტრებს ხელში ვერ ჩაუგდებს. იგი ძმას და ძმისწულს სთხოვს, როგორმე სამშვიდობოს გაიყვანონ ბიჭი. მიუხედავად იმისა, რომ მამიდის აღზრდილსა და ძმისწულ ასთამურს ერთმანეთთან ძველი შუღლი აქვთ, აფხაზი მამა-შვილი დავალებს პირნათლად ასრულებს. – „საზღვარზე“ ბოძე მიკრულ ფირფიტას ბატიფურად აწერია – „როსია“. კბილებამდე შეიარაღებულ სამხედროს, ვისშიც მამამისის მეგობარი დაური ამოიერა, ძვირფასეულობას აძლევს, საზღაურს იმისას, რომ სამშვიდობოზე გადაიყვანონ.

– ცოტადენი ფული და ოქროულობა უნდა გადმოგცეთ.

– ჩვენს შორის ეგეთი რამ ვინ გაიგონა? – განყრა სამხედრო.

– ეგ იმათთვისაა, – საზღვრისკენ მიუთითა რენომ.

– იმდენი გვერდები არ აუდგეთ მაგ სვავებს, მაგათ – დაიღრინა სამხედრომ, – შენ ეგ რაღაცები შეინახე, ვინ იცის, სად ან როგორ დაგჭირდება, – დაარიგა და მანქანისკენ უბიძგა.

უცრემლოდ ვერ წაიკითხავ ვერც ერთ მოთხრობას. ზემოთაც აღვნიშნე, ეს კრებული იმ თაობისთვისაა განკუთვნილი, ვისთვისაც სამშობლო აფხაზეთი – ენგურს გალმამა. ეს წიგნი იმ თაობისთვისაა განკუთვნილი, ვისთვისაც ქართველები – ენგურს გამოლმა ცხოვრობენ... იქნებ, ჩვენ, ვინც ვინწინეთ ომის უბედურება, ენგურსგალმა-გამომღმელ ახალგაზრდა გოგო-ბიჭების დავანახვით, რომ მტერი ერთმანეთში კი არა, სულ სხვაგანაა საძებნი...

ეს შეძლო ზურაბ თორიამ თავისი მართლაც შესანიშნავი მოთხრობებით...
გამუშაა ვაშაპიძე

მტარი „სექსუალური დესანტის“ ნილაპქვეზ...

ზურაბ თორია
არა შურისგებისთვის
ჩაება

ზურაბ თორია, ანუ ოდიშელთა განაყოფები, აფხაზობდნენ და ძირძველ კინდელელებად, საკმაოდ სახელოვან და შექლებულ აფხაზ ვაჟკაცთა შთამომავლებად იყვნენ ცნობილი, – წერს ავტორი და ისეთი ოსტატობით გვიხატავს სტუდენტობის იმ წლებს, რომელიც ორ დაქვრივებულ, ოთხმოც წელს გადაცილებულ ბაბუებთან ერთგვარქვეშ გაატარა, რომ თავად ხდები იმ ისტორიების თანამონაწილე, რომელიც 60-იანი წლების სოხუმში ხდებოდა – ამ ტრადიციული ოჯახის შვილების დამოკიდებულება მეზობლების, მეგობრების მიმართ, თავად ქართველი შვილიშვილის აღზრდა-განათლების საქმეში განუღივლი, მიუხედავად დიდი მცდელობისა, მაინც რომ ვერ შეასწავლეს აფხაზური ენა, პოლიტიკური ხედვები, ტრადიციების დაცვა. თუნდაც ის რად ღირს, როგორ ემზადება ახლად გაცნობილი ქალბატონის შესახვედრად ჩოხა-ახალუხში გამონყობილი რვაათეულს მიკაკუნებული უმცროსი ბაბუა ანდრო და შვილიშვილსაც აიძულებს ჩოხა-ახალუხის შეკერვას, რაც მისთვის პიროვნული თავისუფლების გამოხატულებაა. ანდრო ბაბუასთვის ტრადიციული სამოსი წინაპართა ხსოვნის, სამშობლოს სიყვარულისა და თავისუფლების სიმბოლოა.

* * *
მისამამი ძალის – რუსეთის ფაქტორი, რომელმაც ამ შუღლის ჩამოგდება შეძლო, ყოველგვარი ქარაგმების, მინიშნებებისა და მიმალვის გარეშეა წარმოიქმნილი, რაც თითქმის ყველა მოთხრობაში კარგად ჩანს. „საბჭოთა რესპუბლიკების“ სახელით შენიღბულმა რუსულმა პროპაგანდამ დიდად შეუწყო ხელი ქართველებს იმმართ აფხაზთა გაუცხოებას. რუსეთისგან ნაქვებული აფხაზები მონოეთნიკური რეგიონის ჩამოყალიბებისკენ

მისწრაფოდნენ და ვერ აცნობიერებდნენ, რომ უკიდევანო ოკეანეში ჩაკარგვის საშიშროებისთვის თავს სწირავდნენ. – წერს ბატონი ზურაბი და შედეგად სახეზეა, ომის დამთავრებიდან 30 წელიწადში აფხაზები თავიანთ სამშობლოში უმცირესობად იქნენ და ამის სათავე კი წარსულიდან მოდის.

როგორც მოთხრობის ერთ-ერთი გმირი წუხს – ჩემმა შვილიშვილებმა აფხაზური არ იციან, მართალია, ოთხწლედით დაამთავრეს და სკოლას აფხაზური ჰქვია, მაგრამ ყველაფერს რუსულად ასწავლიანო. ანდაც შესანიშნავი მოთხრობის „სექსუალური დესანტის“ ერთ-ერთი პერსონაჟი, რუსი გენერალი, რომელიც სოხუმის რესტორანში არყით გამტყვრალი აფხაზეთის რუკისკენ იშვერს ხელს და მთელი დარბაზის გასაგონად ყვირის – „ამხანაგებო, მე თქვენ გეკითხებით, ამ მიწიერ სამოთხეში რატომ უნდა იყოს ერთი და იგივე ხალხი მუდმივად? აქ მორიგეობით უნდა ცხოვრობდნენ საბჭოთა კავშირის ყველა რესპუბლიკის წარმომადგენლები...“ შემდეგ სანაპიროსკენ იყურება, სადაც შიშველი რუსი ტურისტები ირუჯებიან და პათეტიკურად აგრძელებს – „აი, ჩვენი უძლიერესი იარაღი... მათ სამ მილიონამდე შემოგისახლებთ და ყოველგვარი ძალა-

„... შენს მიწას მივაბარეო“

საბარტოპოლოს მთავრობის დადგენილებით, შეიარაღებული კონფლიქტის შედეგად უზბო-უკველად დაკარგული პირების მოძიებისა და გადამოსვენების უწყებათშორისი კომისია შეიქმნა.

როგორც შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრმა ქეთევან ციხელაშვილმა განაცხადა, კომისიის შემადგენლობაში ათი სხვადასხვა უწყების წარმომადგენელი შედის.

„ინფორმაციისთვის გეტყვით, რომ 1990-იანი და 2008 წლის შეიარაღებული კონფლიქტების შედეგად, დაკარგულად ითვლება 2 500-მდე ადამიანი. 2010 წლიდან წითელი ჯვრის ეგიდით ფუნქციონირებს ორი მექანიზმი ორმხრივი – ქართულ-აფხაზური და სამხრეთ-ქართულ-რუსულ-ოსური მექანიზმი, რომელთა ფარგლებში დღემდე მოხერხდა 187 სამარხის გასწავლა და იდენტიფიცირებულ იქნა 178 პირი. მათი ნეშტები დაუბრუნდა ოჯახებს. თუმცა, საერთო ციფრს თუ შევადარებთ, ცხადია, აშკარა ხდება, რომ 2 300 ადამიანი კვლავ რჩება უზბო-უკველად დაკარგულად სიაში, რაც ძალიან დიდი ციფრია. აქედან გამომდინარე, ჩვენ ვალდებული ვართ მივიჩნიოთ თავს, რომ კიდევ უფრო ეფექტური გახდეს მუშაობა, რა თქმა უნდა, წითელ ჯვართან ერთად, რომელიც ძალიან დიდ როლს თამაშობს ამ პროცესში. მინდა, საერთაშორისო ორგანიზაციას მადლობა გადავუხადო ამ პროცესის წარმატებით წარმართვისთვის. მინდა, ამ მექანიზმების ყველა მონაწილეს მადლობა გადავუხადო თანამშრომლობის გარეშე, ამ სფეროში არაფერი გამოვა“, – განაცხადა ციხელაშვილმა.

მისივე თქმით, კომისიის მთავარი ამოცანა იქნება, რომ შეძლოს ძალიან ინტენსიურად და მასკიმალურად კოორდინირებული პროცესის წარმართვა.

რა არის ნატოს ძარბის მისთვის მუხლი? რატომ არის ის მნიშვნელოვანი? შიშობა თუ არა ძვირად ნატოში სრული ტერიტორიით გაწევრდეს, აბრაამ ალიანსის კოლექტიური თავდაცვა ერთ ნაწილს შეეხოს?

„პერიტივის ფონდის“ მკვლევარი ლუკა კოჭი ამბობს, რომ ეს არა მხოლოდ შესაძლებელია, არამედ ალიანსს რამდენიმე პრეცედენტი უკვე აქვს და ეს ეგრეთ წოდებული „გერმანული პრეცედენტი“ არ არის. კოჭის ამ თემებზე „ამერიკის ხმის“ ჟურნალისტი ია მიურმიშვილი ესაუბრა.

– პირველ რიგში, განვსაზღვროთ, რა არის ნატოს მესხე მუხლი. ჩვენ ყველა ვსაუბრობთ მასზე, ყველას გაუგია რაღაცა მის შესახებ. რა არის ნატოს მესხე მუხლი?

– მესხე მუხლი, ჩრდილო ატლანტიკური ხელშეკრულების იგივე ვაშინგტონის ხელშეკრულების ერთ-ერთი მუხლია, რომელიც ამბობს, რომ ნატოს ერთ წევრზე თავდასხმა ყველა წევრზე თავდასხმას ნიშნავს. ეს ნატოს წევრების უსაფრთხოების გარანტიაა, რაც თავისთავად იმას ნიშნავს, რომ ის ალიანსის ქვაკუთხედაა.

– შეიძლება თუ არა ნატოს არსებობა მესხე მუხლის გარეშე?

– არა. ეს არის ის, რაც ნატოს ნატოდ აქცევს. მის გარეშე ეს კავშირი უბრალოდ კლუბი იქნებოდა.

– საქართველო უკვე რამდენიმე წელია, ნატოში განწევრებას ცდილობს, თუმცა ქვეყანას რამდენიმე დიდი გამოწვევა აქვს გადასალახი. თქვენ რას ფიქრობთ, საქართველოს შემთხვევა რთული შემთხვევაა ალიანსში გასწავრებალად?

– კი, ეს რთული შემთხვევაა, მაგრამ ინოვაციური მიდგომებით და მკაფიო ლიდერობით ეს გამოწვევები შეიძლება მარტივად გადაილახოს. ამისთვის პოლიტიკური ნებაა საჭირო.

– თემა რომ გავხსნათ და დეტალებზე გადავიდეთ – რა არის „ზოგიერთი სირთულე“, რომელიც საქართველომ უნდა გადალახოს?

– ყველაზე დიდი გამოწვევა და სირთულე, რომელიც საქართველომ უნდა გადალახოს, იქიდან მომდინარეობს, რომ რუსეთი საქართველოს ტერიტორიის 20 პროცენტის ოკუპაციას აგრძელებს. როცა ევროპელებს, აქ, ადმინისტრაციამ ან კონგრესში ხალხს საქართველოზე ვესაუბრებ, ეს ყოველთვის იკვეთება, როგორც შემოფოტების ერთ-ერთი ყველაზე დიდი საგანი. ისინი ხშირად კითხულობენ იმას, თუ, როგორ შეგვიძლია ალიანსში მივიწვიოთ ქვეყანა, რომელიც, ფაქტობრივად, ომშია რუსეთთან. ისინი ასევე კითხულობენ, ნიშნავს თუ არა ეს პირდაპირ ომს რუსეთთან იმის გამო, რომ რუსეთი საქართველოს სამხედრო ოკუპაციას აგრძელებს?

არსებობს გზები იმისთვის, რომ ეს გამოწვევები გადაილახოს. ამას მიზანმიმართული ლიდერობა, კრეატიულობა, დახვეწილი დიპლომატია სჭირდება. არ ვფიქრობ, რომ ტრანს-ატლანტიკური ურთიერთობა დღეს ამისთვის მზად იყოს, მაგრამ ფაქტია, რომ რაღაც უნდა გავაკეთოთ, რათა საქართველო ფინიშის ხაზამდე ერთად მივიყვანოთ.

– ერთ-ერთი იდეა, რომელზეც ბოლო პერიოდში განსაკუთრებით აქტიურად საუბრობენ, ისაა, რაზეც თქვენ შარშან ნაშრომი გამოაქვეყნეთ. კონკრეტულად კი ის, რომ საქართველო შეიძლება ნატოს წევრი გახდეს ისე, რომ მესხე მუხლის დაცვის გარანტია ქვეყნის მხოლოდ არაოკუპირებულ ტერიტორიაზე გავრცელდეს – აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონზე კი კოლექტიური თავდაცვის გარანტიები ოკუპაციის დამთავრების შემდეგ გავრცელდეს. მეტი გვითხარით ამაზე, კონკრეტულად რა არის თქვენი შემოთავაზების დეტალები?

– ბუქარესტის სამიტიდან 10 წლისთავზე ვიფიქრე, რომ დროა, საქართველოს ნატოში განწევრებისთვის ახლი გზების მოძიება დაგვეწყოს. ამისთვის გვეჭირდებოდა ახალი იდეები, ძველი ნორმების შეცვლაზე დაფიქრება. ამ ახალი იდეის არსი იმაში მდგომარეობს, რომ ალიანსმა წევრად საქართველო სრულად, საქართველოსად აღიარებულ საზღვრებში მიიწვიოს, რაშიც აფხაზეთი და ცხინვალის რეგიონიც შედის. მაგრამ მესხე მუხლის უსაფრთხოების გარანტია გავრცელდეს მხოლოდ იმ ტერიტორიაზე, რომლის ოკუპაციასაც რუსეთი არ ახდენს. ეს პრინციპი საქართველოსთვის ადვილად იმუშავებს იმის გამო, რომ ქვეყანას უკვე დადებული აქვს ძალის გამოყენების პირობა ოკუპირებულ ტერიტორიებზე. ამიტომაც ვიფიქრე, რომ თუ საქართველოს უკვე აქვს გადაწყვეტილი და პირობა დადებული, რომ ოკუპირე-

ბულ ტერიტორიებზე ძალას არ გამოიყენებს, მაშინ რად უნდა მესხე მუხლის უსაფრთხოების გარანტია ამ ტერიტორიებზე? თუ საქართველო ამ პრინციპით განეწევრა ნატოში, მაშინ არა მხოლოდ ძალის გამოყენების პირობა იქნება საქართველოს მხრიდან დაცული, არამედ ეს ალიანსის ზოგიერთი წევრის პრეცედენტსაც გაიმეორებს. ნატოში რამდენიმე ქვეყანა ისეთი, რომელიც სრული ტერიტორიით არის ნატოს წევრი, მაგრამ მე-ნ მუხლი მხოლოდ ტერიტორიის გარკვეულ ნაწილზე ვრცელდება. მათ შორისაა შვედეთი, ბულგარეთი, მაგალითად ჰავაის და გუა-

ვის მექანიზმები არსებობს. ამ მექანიზმების ამუშავება ქვეყნის ალიანსში მიღების დროს ხდება. ამ კონკრეტულ შემთხვევაში უნდა მოხდეს მე-ნ მუხლის შესწორება. მე-ნ მუხლი განსაზღვრავს პირობებს, რომლის მიხედვითაც მე-ნ მუხლის გარანტიები უნდა გავრცელდეს წევრ ქვეყანაზე. მას ერთი ან ორი წინადადება დამატება დასჭირდება, რომლებიც იტყვიან, რომ საქართველო მე-ნ მუხლით იქნება დაცული, თუმცა რუსეთის მიერ ოკუპირებული ტერიტორიები ვერ აკმაყოფილებს კოლექტიური თავდაცვის კრიტერიუმებს, რომ ეს დროებითი

ეს ყბადღაღებული V (მესხეთა) მუხლი...

ამს მესხე მუხლი არ იცავს. დიდი ბრიტანეთის ფოლკლენდის კუნძულები მესხე მუხლით არ არის დაცული.

– ეს იმას ხომ არ ნიშნავს, რომ ეგრეთ წოდებულ „გერმანული პრეცედენტი“ საქართველოს არ მიესადაგება? ამ სტუდიაშიც არაერთხელ მისაუბრია სხვადასხვა ადამიანთან ამ პრეცედენტის საქართველოსთან კავშირზე. ჰავაისა და ფოლკლენდის შემთხვევები თუ უფრო მეტად მიესადაგება საქართველოს, მაშინ არის თუ არა „გერმანიის პრეცედენტი“ საერთოდ სხვა კატეგორია?

– ხშირად მესმის, ეგრეთ წოდებულ „გერმანიის ვარიანტზე“ საუბარი. ცივი ომის დროს აღმოსავლეთ გერმანია ოკუპირებული იყო საბჭოთა კავშირის მიერ, დასავლეთი კი ნატოში მიიწვიეს. აღმოსავლეთ გერმანია ნატოს წევრი მხოლოდ გერმანიის გაერთიანების შემდეგ გახდა. მე ეს ანალოგია არ მომწონს იმის გამო, რომ გერმანიისა და საქართველოს სიტუაცია განსხვავებულია. თუ პრეცედენტების მონახვა გვინდა, ჩემს მიერ ჩამოთვლილი პრეცედენტები უფრო მიესადაგება საქართველოს, ანუ შემთხვევები, როცა ქვეყანა მთელი თავისი ტერიტორიითაა ნატოს წევრი და მესხე მუხლის გარანტიები მხოლოდ მის ერთ ნაწილზე ვრცელდება.

– ამ შემთხვევაში ოკუპაციის აქვს დატვირთვა? რამდენადაც მე მესმის, გერმანიის პრეცედენტზე საუბრის საფუძველი ისაა, რომ აღმოსავლეთ გერმანია, სწორედ რომ, ოკუპირებული იყო საბჭოთა კავშირის მიერ. ჰავაი და ფოლკლენდის კუნძულები ოკუპირებული არ არის.

– კი, მაგრამ ფოლკლენდის კუნძულების ოკუპაცია, ერთხელ – 1982 წელს უკვე მოხდა. ასევე, გასათვალისწინებელია ისიც, რომ ცივი ომის დროს აღმოსავლეთ გერმანიის საერთაშორისო აღიარება განსხვავდებოდა იმისგან, რაც დღეს ის აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონის შემთხვევაშია. ვფიქრობ, ფოკუსირება იმაზე უნდა გავაკეთოთ, რომ ქვეყანა შეიძლება იყოს ნატოს წევრი ისე, რომ მისი სრული ტერიტორია არ იყოს დაცული მესხე მუხლით. ამისთ-

ზომამ იმ დრომდე, სანამ კონფლიქტი მშვიდობიანი გზით არ გადაიჭრება. მე-ნ მუხლი ორჯერ შეიცვალა, ერთხელ 1950-ანებში, როცა თურქეთი და საბურთენისი შეუერთდნენ ალიანსს და შემდეგ 1960-ანებში, როცა ალჟირი საფრანგეთისგან დამოუკიდებელი ქვეყანა გახდა.

– რამდენად განსხვავდება გლობალური გარემოებები დღეს? მე-ნ მუხლის შეცვლა აუცილებელი ელემენტია, მაგრამ ალიანსში დამოკიდებულებები იგივეა, როგორც წარსულში? როგორი იყო გარემო მაშინ და როგორია დღეს?

– მაშინ სიტუაცია ძალიან განსხვავებული იყო. დღეს ამერიკის ადმინისტრაციას სკეპტიკურად აფასებენ და თითქმის მთელ ევროპაში სიფრთხილით უყურებენ. ამასთან ამერიკაში გაისად საპრეზიდენტო არჩევნები გაიმართება, რაც იმას ნიშნავს, რომ თეთრი სახლის ყურადღება მთლიანად შიდა საქმეებზე იქნება გამახვილებული და დიდი ენერჯია არ დაიხარჯება გეოპოლიტიკური საკითხების გადაჭრაზე, როგორც ჩვენ ვსაუბრობთ. ასევე, დღეს ევროპაში რამდენიმე ქვეყანაა, რომლებსაც რუსეთთან ახლო ურთიერთობა აქვთ, მაგალითად გერმანიას. ისინი ამას არ აღიარებენ, მაგრამ ალიანსში მხოლოდ ერთი ქვეყნის უარის საკმარისია იმისთვის, რომ გადაწყვეტილება არ იქნეს მიღებული. უნდა ვალიაროთ, რომ ამ წინადადებისთვის დღეს სახარბიელო დრო არ არის, მაგრამ დღეს უნდა დავიწყოთ დაგეგმვა და საფუძვლის ჩაყრა იმისთვის, რომ მომავალში მივიღეთ მიზანმიმდებ. ამერიკაში, ევროპაში პოლიტიკური ვითარება ადრე თუ გვიან შეიცვლება. თუ ამერიკა, დიდი ბრიტანეთი ამ თემის განხორციელებას სათავეში ჩაუდგებიან, საქმე გადავიდებოდა.

ერთი მნიშვნელოვანი ელემენტია, რომელიც ამ სცენარში არ ჩანს, საქართველოს მთავრობაა. საქართველოს მთავრობამ უნდა აიღოს საკუთარ თავზე ლიდერობა, მან უნდა აუხსნას ქართველ ხალხს ის, თუ რატომ მათ ეს წინადადება დადებითი, რატომ არ არღვევს ეს წინადადება საქართველოს ტერი-

ტორიულ მთლიანობას. სანამ ისინი ამას არ გააკეთებენ, არ უნდა იყოს იმის მოლოდინი, რომ ვაშინგტონი, ლონდონი თუ პარიზი ამ საკითხს აიტაცებენ.

– საქართველოს მთავრობა სიფრთხილეს იჩენს ამ თემისთან დაკავშირებით რამდენიმე მიზეზის გამო. ერთი ისაა, რომ პროპაგანდის და შეგნებული დეზინფორმაციის გამო, საზოგადოებაში გაურკვევლობა და დაბნეულობა ქარბობს. პოლიტიკურად რთულია ისეთი გადაწყვეტილების მიღება, რასაც შედეგი შეიძლება წლების მანძილზე არ მოჰყვეს. როგორ შეიძლება მთავრობამ ამას თავი გაართვას?

– მე მესმის ეს. პოლიტიკაში საკმარისი დროით ვიყავი ჩართული იმისთვის, გამეგო, რომ პოლიტიკოსებს არ უყვართ რთული თემების ახსნა ამომრჩევლისთვის. განსაკუთრებით საარჩევნო სეზონის დროს. მაგრამ თუ მთავრობამ ეს პრიორიტეტად დაისახა, თუ ამ ძალისხმევაში იმ ოპოზიციურ პარტიებსაც ჩართავს, რომლებიც საქართველოს ნატოში განწევრებას უჭერენ მხარს, ვფიქრობ, საქმე გაკეთდება. ხალხმა უნდა დაინახოს ხელმძღვანელობა, უნდა დაინახოს, რომ ვიღაც პროგრესისკენ მიდის. ერთი, რაც უნდა

გვახსოვდეს ისაა, რომ სანამ ამ იდეის მხარდაჭერა თბილისში არ განდებდა და თბილისიდან არ წამოვა, დასავლეთში ამ იდეით არავინ იხელმძღვანელებს. და ეს გასაგებია.

მესმის, როგორ მუშაობს რუსული პროპაგანდა. ის განცხადება, რომ ამ წინადადების თანახმად საქართველო ტერიტორიულ მთლიანობას დაკარგავს აბოლუტურად არასწორია. ნატოში საქართველოს არასოდეს უნდა სთხოვოს ტერიტორიებზე უარის თქმა. ნატო ამას არც ითხოვს. ერთ-ერთი რამ, რაც საქართველოსკენ მიმიზიდა, მისი კულტურა, ხალხი, ტრადიციები, ისტორიაა. მოხიბლული ვარ ქვეყნით, რომელიც 2 ათას წელზე მეტია, არსებობს. საქართველო კიდევ 2 ათასი და მეტი წელი გააგრძელებს არსებობას, ალბათ, იმაზე მეტ ხანს, ვიდრე ნატო. ანუ, თუ კითხვა იმაში მდგომარეობს, ნატოში განწევრდეთ თუ ტერიტორიებზე თქვა უარი, ვიტყვი, რომ ტერიტორიებზე არ თქვა უარი.

– რა პოზიცია აქვს ამ ყველაფერში რუსეთს? როგორ უნდა შეძლოს საქართველომ მისი ზენოლისთვის თავის გაართმევა? რა შეიძლება იყოს საქართველოს კონტრარგუმენტები?

– რუსეთს ასეთი ბიზნეს მოდელი აქვს: როცა მათ ქვეყნის ევროატლანტიკური ინტეგრაციის შეჩერება სურთ, ისინი ქვეყანაში სამხედრო ძალით შეიჭრებიან და ტერიტორიის ნაწილის ოკუპაციას ახდენენ. მათ იციან, რომ ამით ინტეგრაციის პროცესი შეჩერდება. ეს მოხდა მოლოდინად, უკრაინაში, საქართველოში... ეს წინადადება რუსეთის ართმევს დე ფაქტო ვეტოს უფლებას...

– ახლა უფრო მეტხანს ვსაუბრობთ. საქართველოს ნატოში განწევრება პოლიტიკურ ნებას დიდწილად უკავშირდება. ამაში საქართველოს მხრიდან პოლიტიკური ნებაც შედის. რა უნდა გავაკეთოთ საქართველომ იმისთვის, რომ ნატომ გაფართოება ვერ შეძლოს ისე, თუ, პირველ რიგში, საქართველო არ მიიწვია ალიანსში?

– მესმის, რამდენად იმედაცრუებულები შეიძლება იყვნენ ქართველები. ისინი დიდ მსხვერპლს იღებენ ავლანეთში, საქართველო მზადაა, ინვესტიციები ჩააღოს თავდაცვაში, გარდაქმნას თავდაცვის პროცესი, გააგრძელოს დემოკრატიული პროცესები... საქართველოში ბევრი ამბობს, რომ მეტი რაღაც უნდა გავაკეთოთ. ამაზე ვიტყვი, რომ მეტი ბევრი არაფერი – ყველაზე დიდი წინაღობა აქ რუსული ოკუპაციაა. ჩემი მხრიდან მარტივია ამის თქმა, მაგრამ საქართველოს მოთმინება მართებს. ქვეყანამ დემოკრატიული პროცესები უნდა გააგრძელოს და საქართველოს მთავრობამ ეს თემა უნდა წამოიწიოს. როცა ეს ორი ფაქტორი ერთმანეთს შეერწყმება, ვფიქრობ, შეეძლება საქართველოს ფინიშის ხაზამდე მიყვანას.

ციფიანის თასი

პირველად და მეხუთედ...

მეშ ასე, 7 დეკემბერს დავით ციფიანის სახელობის ეროვნულ თასს დედაქალაქის კლუბები - „საბურთალო“ და „ლოკომოტივი“ გაითამაშებენ. ეს ქვეყნის მოქმედი ჩემპიონის პირველი სატიტულო ბრძოლა იქნება, ოღონდ მისი გამართვის ადგილი მოგვიანებით დადგინდება.

რაც შეეხება მის მომავალ მეტოქეს, რკინიგზელები 14-წლიანი პაუზის შემდეგ მეხუთედ არიან წოდების ზღურბლთან. წინა ოთხი ცდიდან მათ სამჯერ მიაღწიეს მიზანს - 2000, 2002 და 2005 წლებში და მხოლოდ 2001 წელს დამარცხდნენ ქუთაისის „ტორპედოსთან“ პენალტების სერიის რიგში.

არანაკლებ ქებას იმსახურებს მეოთხელიგელი(!) საგარეჯოს „გარეჯიც“, რომელიც, მართალია, არსებობის ისტორიაში უმნიშვნელოვანეს მატჩამდე ორი დღით ადრე მთავარმა მწვრთნელმა დავით ქოქიაშვილმა დატოვა, მაგრამ ლევან კორღაძის გუნდის წინააღმდეგ მაინც ღირსეულად გამოიყურებოდა და არსენ მეკოკიშვილის სახელობის სტადიონის სარბიელი თავანუელმა დატოვა - 2:3.

სხვათა შორის, ნურც რიონისპირელთა მიმართ დავითურებთ დიტირამებს და აი, რატომ. უკვე გახმაურებული ფინანსური პრობლემების გამო კახა ჩხეტიანი პროტესტის ნიშნად ფავორიტთან გასამკლავებლად ახალგაზრდული შემადგენლობის გამოყვანას აპირებდა, მაგრამ გაითვალისწინა გულშემატიკვართა პოზიცია და გი-

ორგი ჭიბრიშვილის შეგირდებს ძირითადი ბირთვი დაუპირისპირა.

თითქმის უვარჯიშებელმა ბიჭებმა, რომ იტყვიან, მინდორზე ძვლები დატოვეს და მხოლოდ შესვენების შემდეგ გატყდნენ - 0:2. ისიც სათქმელაა, რომ იმერლებს ქვეყნის ნაკრების ტრავმირებული მეკარე როინ კვასცხაძე აკლდათ.

ცალკე სასაუბრო თემაა მისი შემცველი 16 წლის ვუნდერკინდი დავით ასათიანი, რომელმაც ეროვნული ლიგის სეზონში უკვე ორი პენალტი მოიგერია და თავი არც ამჯერად შეურცხვენია, მაგრამ...

კახან დოლიძე

ჩაპორონთა ლიგა

მოქმედი პირნი და უმესრულაულები

ლიონელ მისის, აბა, რომელი რეკორდი ექნებოდა მოსახსნელი?

როგორც გაირკვა, ასეთიც არსებობდა და ლეგენდარულმა არგენტინელმა ისიც დაამხო. საუბარია ჩემპიონთა ლიგაში ზედიზედ მეთხუთმეტე შესხვედრაში გატანილ ბურთზე, რაც პრალაში მოხდა. მართლაც რომ ამოუწურავია ადამიანის შესაძლებლობანი.

ჯგუფური რაუნდის პირველი წრის ფინიში სხვა აღსანიშნავი მოვლენებითაც გამოირჩა. მაგალითად, დრის მერტენსმა „ნაპოლის“ მაისურით 116-ე გოლი მიითვალა და თვით დიეგო მარადონას გადაასწრო. სატრაბახოდ აქვს საქმე ყველაზე პრესტიჟული ევროტურნირის მოქმედ გიორგინოსან „ლივერპულსაც“, რომელიც „მანჩესტერის“, „არსენალისა“ და „ჩელსის“ შემდეგ ფეხბურთის სამშობლოს მეოთხე კლუბი გახდა, რომელმაც ელიტურ საზოგადოებაში მეტოქეთა მეკარეები 200-ჯერ დაამწუხრა. აღტაცებას იწვევს შემტევი ტაქტიკის აპოლოგეტ „ზალცბურგის“ ჭაბუკ ნორვეგიელ ბომბარ-

დირ ერლინგ ჰალანდის მიღწევაც. აქამდე სამ სადებიუტო მატჩში ერთბაშად 6 ზუსტი დარტყმა არავის შეუსრულებია.

მეოთხე ტურის შედეგები: „გენკი“ - „ლივერპული“ 1:4, „ზალცბურგი“ - „ნაპოლი“ 2:3. სატურნირი მდგომარეობა: „ნაპოლი“ - 7, „ლივერპული“ - 6, „ზალცბურგი“ - 3, „გენკი“ - 1 ქულა. „მ“ ჯგუფი: „ინტერი“ - „დორტმუნდი“ 2:3, „სლავია“ - „ბარსელონა“ 1:2. სატურნირი მდგომარეობა: „ბარსელონა“ - 7, „ინტერი“ - „დორტმუნდი“ - 4-4, „სლავია“ - 1 ქულა. „ზ“ ჯგუფი: „ლაიფციგი“ - „ზენიტი“ 2:1, „ბენფიკა“ - „ლიონი“ 2:1. სატურნირი მდგომარეობა: „ლაიფციგი“ - 6, „ზენიტი“ - „ლიონი“ - 4-4, „ბენფიკა“ - 3 ქულა. „თ“ ჯგუფი: „აიაქსი“ - „ჩელსი“ 0:1, „ლილი“ - „ვალენსია“ 1:1. სატურნირი მდგომარეობა: „აიაქსი“, „ჩელსი“ - 6-6, „ვალენსია“ - 4, „ლილი“ - 1 ქულა.

გიორგი შოთაძე

ლეგიონერი

ღებოები გადაიღო

ამერიკის ნაციონალურ საკალათბურთო ასოციაციაში მე-6 ქართველის დებიუტი სეზონის გახსნის მატჩში არ შედგა. გოგა ბითაძე „ინდიანა პეისერზის“ „დეტროიტთან“ საშინაო შესვენების განაცხადში მოხვდა, მაგრამ მოედანზე არ გასულა. ბრძოლა სტუმრებმა 119:110 მოიგეს.

მწვრთნელმა ნეით მაკმილანმა 13-კაციანი განაცხადიდან მხოლოდ გოგა და ჯაკარ სემპსონი არ ათამაშა. მასპინძელთა ძირითადმა ცენტრმა მაილს ტერნერმა გუნდს 25 ქულა მოუტანა (9 მოხსნა, 3 ბლოკი), ხოლო დომანტას საბონისის ანგარიშზე ორმაგი დუბლია - 27 ქულა, 13 მოხსნა. გამარჯვებულთა რიგებში ფანტასტიკურად

ითამაშა ანდრე დრამონდმა - 32 ქულა, 23 მოხსნა, 4 ბლოკი, 3 ჩაჭრა, 2 პასი.

შემდეგ მატჩში „ინდიანა“ 27 ოქტომბერს კლივლენდს ესტუმრება და, იმედი, გოგას დებიუტიც „კავალიერზის“ წინააღმდეგ შედგება.

ვიტალი ჯაფარიძე

სპორტი და პოლიტიკა

უკრაინის სახელით

უკრაინის სპორტის ყოფილი მინისტრი იგორ ჟდანოვი მსოფლიოს ანტისადოპინგო სააგენტოს (WADA) დამფუძნებელთა საბჭოს წევრი გახდა. მან არჩევნებში თურქეთის სპორტის მინისტრი მეჰმეთ მუჰარამე ქასაფოღლუ ერთი ხმით დაამარცხა.

„დღეს ევროპის მინისტრთა საბჭომ დამამტკიცა WADA-ს დამფუძნებელთა საბჭოს წევრად. ეს არის არა მხოლოდ ჩემი, არამედ მთელი უკრაინული სპორტული საზოგადოების გამარჯვება, რადგან ჩვენი ქვეყანა პირველად არის წარმოდგენილი WADA-ში. ამ პოზიციაზე მე ვიბრძოლე სუფთა სპორტსმენთა უფლებების დასაცავად, ყველა ქვეყნის მიმართ სამართლიანი დამოკიდებულებისთვის, დოპინგის გამოყენებაზე პასუხისმგებლობის გასაძლიერებლად, რუსეთის მსოფლიო სპორტიდან მოსაკეცვლად, რადგან იქ სახელმწიფო დონეზე აიძულებენ სპორტსმენებს გამოიყენონ აკრძალული პრეპარატები და გააყალბონ მათი სინჯები“, - დანერა „ფეისბუქში“ ჟდანოვი.

მსოფლიოს ანტისადოპინგო სააგენტოს დამფუძნებელთა საბჭოს სხდომა 7 ნოემბერს პოლონეთის ქალაქ კატოვიცეში გაიმართება, სადაც ახალ პრეზიდენტს აირჩევენ. ბრიტანელი კრეიგ რიდი პოლონეთის სპორტის მინისტრმა ვიტოლდ ბანკამ უნდა შეცვალოს, რომელიც ერთადერთი კანდიდატია WADA-ის პრეზიდენტის პოსტზე.

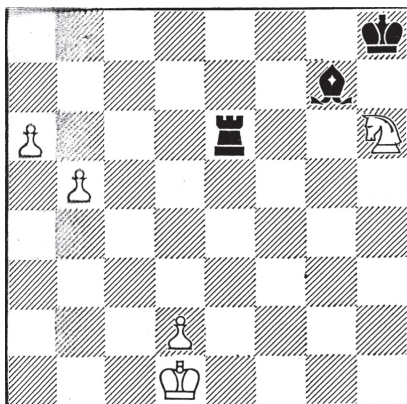
მანუჩარ გიორგაძე

64

ღინაიური კოპოზიციების უამოქმედი

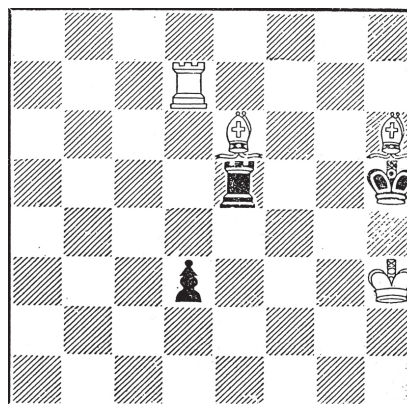
როცა უეუქლეალები უესაქლეალები სდებან

გ. მატისონი „ზახაბანი ლისტოკ“ (1927) I პრიზი

1. მქ7+ მფ8 2. ა7 ეფ3. მდ6 ედ8 4. მქ5! აქ8 5. ხ6 კ5 ნ. მქ7+ მქ7 7. მქ8! ე:ღ8 ხ. ხ7

გ. მატისონი „ატაუტა“ 1930

1. ედ5! ე:დ5 2. ევ3! ეფ5 3. ჰქ7+ ეფ6 4. მფხ2 და ეტლი იკარგება. ამრიგად, თეთრები იგებენ.

გერმან მატისონი დაიბადა რიგაში. იქვე პირველ წარმატებებს მიაღწია პრაქტიკული თამაშისას - მოყვარულთა მსოფლიო ჩემპიონატების შესარჩევ ტურნირებში, რომლებიც რეგულარულად იმართებოდა სხვადასხვა ქვეყანაში: პარიზში (1924) - ადგილი და პაგაში (1928) - III ადგილი დაიკავა.

საერთაშორისო ასპარეზობაში ბარდევში (1926) I-II ადგილები გაიყო საველი ტარტკოვერთან ერთად. თავკაცობდა ლატვიის გუნდს მსოფლიო ოლიმპიადაზე.

1931 წელს თვით ლეგენდარული ალექსანდრ ალიოხინი დაამარცხა. ეს მსოფლიო ჩემპიონის ერთადერთი წაგება გახლდათ 1931-1939 წლების საოლიმპიადო შეჯიბრებებში.

მატისონი მრავალი საერთაშორისო ტურნირის პრიზიორი იყო. მან 1911 წლიდან შექმნა 60-ზე მეტი ეტიუდი, რომლებიც პრიზებით აღინიშნა.

ამ საჭადრაკო კომპოზიტორის შემოქმედება გამოირჩევა თამაშის დინამიურობით, პოზიციის ალქმით და ფილიგრანული ტექნიკით.

თამაზ შინგალია

საქართველოს რეგიონალური განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს სამინისტროს გამგებლობაში არსებული სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების - საქართველოს

საავტომობილო გზების დეპარტამენტის ბ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

ქვეყნდება „აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის საკუთრების ჩამორთმევის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად

საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს გამგებლობაში არსებული სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება - საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი (შემდგომში - დეპარტამენტი) ახორციელებს ბათუმის შემოვლითი გზის კმ1+000 - კმ13+325 მონაკვეთის მშენებლობის პროექტს (შემდგომში - პროექტი).

პროექტით გათვალისწინებულ სამშენებლო არეალში, პროექტის ზემოქმედების ქვეშ მოექცა ქალაქ ბათუმში, თბილისის ქუჩა 9-ში მდებარე, მოქალაქეების: დავით ბერიძის (პ/ნ 61007002935), მავილე ველიძის (პ/ნ 61006047826) და ნინო ბერიძის (პ/ნ 61007005467) თანასაკუთრებაში არსებული შემდეგი მიწის ნაკვეთები (შემდგომში - საქსპროპრიაციო ქონება):

1. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების 1000 კვ.მ ფართის მიწის ნაკვეთი (ს/კ 05.34.25.683), მასზე არსებული შენობა-ნაგებობები და ნარგავები;
2. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების 601 კვ.მ ფართის მიწის ნაკვეთი (ს/კ 05.34.25.702), მასზე არსებული შენობა-ნაგებობა და ნარგავები. დეპარტამენტის მხრიდან წარმოებული მოლაპარაკებების მიუხედავად, მოქალაქეებთან: დავით ბერიძესთან (პ/ნ 61007002935), მავილე ველიძესთან (პ/ნ 61006047826) და ნინო ბერიძესთან (პ/ნ 61007005467) ვერ იქნა მიღწეული შეთანხმება საქსპროპრიაციო ქონების მორიგებით გამოსყიდვის თაობაზე. მედიაციის რესურსის ამოწურვის შემდეგ, თანამესაკუთრებებს დამატებით, წერილობით ეცნობათ განსახორციელებელი პროექტის მნიშვნელობის თაობაზე და მიეცათ პროექტის ფარგლებში მოქცეული საკუთრების ნებაყოფლობის განხილვის წინადადება, პროექტის ფარგლებში შედგენილი მიწის შესყიდვისა და განსახლების გეგმით განსაზღვრული ღირებულების სანაცვლოდ. შესაკუთრებები ინფორმირებული იყვნენ, რომ შეთანხმების მიუღწევლობის შემთხვევაში, დეპარტამენტი იმოქმედებდა „აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის საკუთრების ჩამორთმევის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონის (შემდგომში - კანონი) შესაბამისად, რაც ითვალისწინებს აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის ქონების ჩამორთმევას.

აღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით და კანონის დანაწესის შესაბამისად, დეპარტამენტმა დაიწყო ექსპროპრიაციის პროცედურები. „საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს გამგებლობაში არსებული სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების - საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტისათვის აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის ექსპროპრიაციის უფლების მინიჭების თაობაზე“ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის 2018 წლის 7 აგვისტოს №1-1/398 ბრძანებით (შემდგომში - ბრძანება), დეპარტამენტს მიენიჭა ექსპროპრიაციის უფლება შემდეგ უძრავ ქონებაზე:

1. უძრავი ქონება ს/კ 05.34.25.683 (მდებარე ბათუმში, თბილისის ქუჩა №9, 1000 კვ.მ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი, შენობა/ნაგებობის ჩამონათვალი №1 საერთო ფართი 595.87 კვ.მ (მათ შორის I სართული ფართით 187.3 კვ.მ, II სართული ფართით 231.9 კვ.მ, სხვენი ფართით 176.67 კვ.მ), №2 საერთო ფართით 18.39 კვ.მ, №3 საერთო ფართით 3.42 კვ.მ) შესაკუთრებები: დავით ბერიძე (პ/ნ 61007002935), მავილე ველიძე (პ/ნ 61006047826), ნინო ბერიძე (პ/ნ 61007005467) საქსპროპრიაციო ფართი სრულად.
2. უძრავი ქონება ს/კ 05.34.25.702 (მდებარე ბათუმში, თბილისის ქუჩა №9, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი 601 კვ.მ, შენობა/ნაგებობის ჩამონათვალი № 1 საერთო ფართით 21.74 კვ.მ) შესაკუთრებები დავით ბერიძე (პ/ნ 61007002935), მავილე ველიძე (პ/ნ 61006047826), ნინო ბერიძე (პ/ნ 61007005467) საქსპროპრიაციო ფართი სრულად.

დეპარტამენტი, უახლოეს მომავალში მიმართავს სასამართლოს, ექსპროპრიაციის უფლების მოპოვების მიზნით, ქალაქ ბათუმში, თბილისის ქუჩა №9-ში მდებარე, მოქალაქეების: დავით ბერიძის (პ/ნ 61007002935), მავილე ველიძის (პ/ნ 61006047826) და ნინო ბერიძის (პ/ნ 61007005467) თანასაკუთრებაში არსებულ შემდეგ ქონებაზე:

1. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების 1000 კვ.მ ფართის მიწის ნაკვეთზე (ს/კ 05.34.25.683), მასზე არსებულ შენობა-ნაგებობებსა და ნარგავებს;
2. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების 601 კვ.მ ფართის მიწის ნაკვეთზე (ს/კ 05.34.25.702), მასზე არსებულ შენობა-ნაგებობებსა და ნარგავებს.

რეკლამა

„საქართველოს რესპუბლიკაში“

ჩიქობავას ქ. №42/5. 599 79-76-79; 568 82-09-84

სანთელი

გაღლი სანთელ-საკვეპლისა

თამარ მაისთვალოვ-კეზერაშვილთან გამოსათხოვარი

ახლახან განვასრულე „ასოციაციები და ვარიაციები სიტყვათაგან კოჰეზიონისა, დავითის ძისა, იერუსალიმის მეფისა“, რომელიც ჩემი კოლეგისა და მეგობრის თამარ მაისთვალოვის მიერ ნაჩუქარი, ივრითიდან ქართულად ამეტიყველებული იმ წმინდა წიგნის ზემოქმედებით შექმნა, რომლის სათაურია „თანახის წიგნები ქეთუბიმიდან“. ამ წიგნში შესულია „რჩევა-დარიგება შელემოსი, ისრაელის მეფისა“, „დანიელი“, „ნეემია“ და „კოჰელეით“, რომელიც ქრისტიანულ წმინდა წიგნებში ეკლესიასტეფ მოიხსენიება. „ასოციაციები და ვარიაციები“ სწორედ მათ შთამაგონებელს, ამ საღვთო წიგნის დიდებულად მთარგმნელს მივუძღვენი და მინდოდა, პირველად სწორედ მას წაეკითხა, მით უფრო, რომ ამის რეალური შესაძლებლობა მომეცა. ქუთაისში სტუმრად იმყოფებოდა ძირძველი ქუთაისელი მანანა არონიშვილი, რომელიც ისრაელში ასვლამდე ჩემი რედაქტორობით გამოშვალ გაზეთ „ქუთაისში“ აქტიურად თანამშრომლობდა. შევხვედი კიდეც და რამდენიმე მის სხვა მეგობართან ერთად მეც მივიღე საჩუქარი - იერუსალიმის ქართველთა ჯგერის მონასტერში შექმნილი თაფლის სანთელი, მაგრამ მერე სამწუხარო ამბავი შემატყობინა: ქალბატონი თამარი რამდენიმე დღის წინათ მივაბარეთ იერუსალიმის წმინდა მინასო.

ჭეშმარიტად გამორჩეული ჟურნალისტი, მწერალი, საზოგადო მოღვაწე და დიდებული ოჯახის დედა ბრძანდებოდა ქალბატონი თამარი, რომელიც კარგა ხანს ხელმძღვანელობდა საქტელერადიოს რადიოგადაცემათა საკორესპონდენტო პუნქტს აფხაზეთში, ისრაელში ასვლის შემდეგ კი „ქოლ-ისრაელის“ ქართულ ენაზე გადაცემათა მთავარ რედაქციას. არასდროს დამავიწყდება 1990 წლის აგვისტოში ისრაელის მწერალთა კავშირის რესტორნის საოცრად პოეტურ გარემოში ჩემთვის საჩუქრად გადმოცემული თორას ხუთწიგნეული კრებული, რომელიც ძმასთან და მათი მამის, ცნობილი რაბის, წმინდა წიგნების დიდებული მცოდნის იცხაკ მაისთვალოვის უნიჭიერად შეგორდთან გერმონ წინაშევილთან (ბენ ორენთან) ერთად თარგმნა ივრითიდან, რისთვისაც 1994 წელს ამ სამეულს ივანე მაჩაბლის სახელობის პრემია მიანიჭეს. არც იმის დავიწყება შემიძლია, ისრაელიდან საქართველოში ჩამოსული, ქუთაისში ჩემთან სტუმრობისას რა გულისყურით ეძებდა თითოეულ გამონათქვამსა და ფრაზას ჩვენი ორი ვრის საუკუნოვან მეგობრობაზე, რათა ერთად თარგმნა წერილმანდი კი დეტალურად ჩაენერა. განსაკუთრებით „დანიელი ურიათი“ დაინტერესდა და ალტქმულ ქვეყანაში მისი დაბრუნების შემდეგ ამ სიმღერას მარტო ქართულენოვანი კი არა, სხვა გადაცემების დროსაც ვისმენდით. განსაკუთრებით ერთი რამის დავიწყების უფლება არა მაქვს. ამ 7 წლის წინათ, როდესაც მეუღლე გარდამეცვალა, პირადად მან, გერმონ ბენ ორენმა და რამდენიმე ჩვენმა საერთო მეგობარმა არა მხოლოდ გაზეთითა და საფოსტო გზავნილით მომისამძიმრეს, არამედ ტელეფონითაც დამიკავშირდნენ და მითხრეს: ვიცით, რა დღეში ხარ, შენთვის სასტუმრო დაჯავშნილი გვაქვს, ჩამოდი, რომ ტკივილი შეგიმსუბუქდესო.

დიახ, ასეთი გახლდათ ეს უაღრესად ღვთისნიერი ქალბატონი! - კარგი სახელი სჯობია კარგ ნელსაცხებელს და სიკვდილის დღე - დაბადების დღეს! - ბრძანებს მის მიერ ქართულად ამეტიყველებული კოჰეზიონი. დასტურ რომ ასეა!

ვინც პირადად თუ ვერა, მოთხრობებით, ნოველებით, რადიოგადაცემებით და მის მიერ ქართულად ამეტიყველებული წმინდა წიგნებით მაინც იცნობდა ამ დიდებულ ქალბატონს, დაგვეთანხმება, რომ მისი იმიერში გაცილების დღე გაცილებით ღირსასოვარია, ვიდრე დღე დაბადებისა.

პირადად მე, იმავე საღამოს, როგორც კი სამწუხარო ამბავი შევიტყვე, შინ დაბრუნებულმა მის სსოვნას ის ძვირფასი სანთელი დავუნთე, რომელიც ჩემმა უმცროსმა კოლეგამ ისრაელიდან ჩამომიტანა.

სანთელ-საკვეპელს 26 საუკუნის განმავლობაში გზა არასოდეს დაჰკარგვია და ღრმად მწამს, რომ მომავალშიც არასდროს დაეკარგება!

ალექსანდრა შინგელია

„საქართველოს რესპუბლიკის“ რედაქცია მწუხარებით იუწყება, რომ ისრაელში გარდაიცვალა ჩვენი გაზეთის დიდი გულშემატკივარი, მწერალი, ჟურნალისტი და საზოგადო მოღვაწე, „თორისა“ და ძველი ალტქმის სხვა წიგნების ივრითიდან ქართულად მთარგმნელი, საქტელერადიოკომიტეტის ყოფილი ხელმძღვანელი აფხაზეთში, ალტქმულ მინაზე ასვლის შემდეგ კი „ქოლ-ისრაელის“ ქართულ ენაზე გადაცემათა ხელმძღვანელი, ივანე მაჩაბლის სახელობის პრემიის ლაურეატი, ქალბატონი

თამარ მაისთვალოვ-კეზერაშვილი

და თანაუგრძნობს განსვენებულის ოჯახს, სამეგობროსა და სრულიად საქართველოს.

ნუგზარ ფოფხაძე და არმაზ სანელიძე ღრმა მწუხარებით ვიუწყებთ, რომ გარდაიცვალა საქართველოს თვალსაჩინო მოღვაწე, რომელმაც დიდი ამაგი დასდო მსუბუქი მრეწველობის განვითარებას ჩვენს ქვეყანაში, კრისტალური ადამიანი და მეგობარი

გიორგი გამყამლიძე

და გულითადად ვუსამძიმრებთ განსვენებულის ოჯახს, მეგობრებსა და სათანოსს.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს მხარდაჭერით, საქართველოს კინემატოგრაფიის ეროვნულ ცენტრთან ერთად რუსეთის ფილმსაცავ „გოსფილმოფონდიდან“ ქართული კინომემკვიდრეობის დაბრუნების პროცესი გრძელდება.

უწყების ინფორმაციით, ამ ეტაპზე საქართველოში 17 ქართული ფილმი დაბრუნდება, მათ შორისაა ფილმი, რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში დაკარგულ ფილმად ითვლებოდა. საუბარია მიხეილ კალატოზიშვილის პირველ დამოუკიდებელ სარეჟისორო ნამუშევარზე „მათი სამეფო“, რომელიც ასევე პირველი ქართველი ქალი რეჟისორის ნუცა დოლობერიძის სადებიუტო ნამუშევარს წარმოადგენს. ფილმში უნიკალური ქრონიკალური მასალაა გამოყენებული.

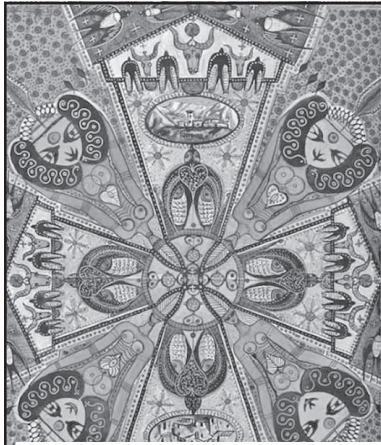
ეს ფილმები 1926-დან 1930 წლამდე პერიოდშია გადაღებული, სიძველის გამო ფილმების საწყისი მასალები სავალალო მდგომარეობაშია და სწორედ ეს იქცა პრიორიტეტად ფილმების შერჩევისას. გასული საუკუნის 20-იანი წლებში დაახლოებით 200-მდე მხატვრული და ქრონიკალური ფილმია შექმნილი, რუსეთის ფილმსაცავში კი მხოლოდ 54 ფილმი ინახება, რომელთა ნაწილი უკვე ჩამოტანილია.

17 ქართული ფილმი საუბლოდ ბრუნდება

ამ ეტაპზე საქართველოში შემდეგი 17 ფილმი ჩამოვა: „მათი სამეფო“ (1928) – რეჟისორები მკალატოზიშვილი, ნ. დოლობერიძე; „ხანუმა“ (1926); „ორი მონადირე“ (1927); „ჯანყი გურიაში“ (1928) – რეჟისორი ალექსანდრე ნუნუნავა; „გოგი რატიანი“ (1927); „კრახანა“ (1928); „კომუნარის ჩიბუხი“ – რეჟისორი კოტე მარჯანიშვილი; „ბელა“ (1927) – რეჟისორი ვლადიმერ ბარსკვი; „გიული“ (1927) – რეჟისორი ნიკოლოზ შენგელია; „იბრაჰიმი და გოდერძი“ („პირველი და უკანასკნელი“ – 1927); „ღრუბელთა თავშესაფარი“ („ცხოვრებასთან შეხვედრა“ – 1928) – რეჟისორი ზაქარია ბერიშვილი; „ნორჩი მფრინავი“ (1928) – რეჟისორი ნიკოლოზ კახიძე; „ქალი ბაზრობიდან“ (1928) – რეჟისორი გიორგი მაკაროვი; „ახალგაზრდობა იმარჯვეს“ (1928) – რეჟისორი მიხეილ გელოვანი; „ჩემი ბებია“ (1928 – ძველი ვერსია) – რეჟისორი კოტე მიქაბერიძე; „საბა“ (1929) – რეჟისორი მიხეილ ჭიაურელი; „მონანიება“ (1986) – რეჟისორი თენგიზ აბულაძე.

„მონანიების“ ჩვენებას 2 წელია ითხოვს კანის კინოფესტივალი სექციაში Cannes Classics, თუმცა საქართველოში არსებული ასლის დაბალი ხარისხის გამო, მისი ჩვენება აქამდე ვერ ხერხდებოდა. „გოსფილმოფონდიდან“ ამ ფილმის დაბრუნება მისი კანის კინოფესტივალზე ჩვენების საშუალებას იძლევა. „გოსფილმოფონდში“ დაცული ქართული კინოარქივის სრულად საქართველოში დაბრუნების შეთანხმებას ხელი 2014 წელს მოეწერა. „გოსფილმოფონდი“ მსოფლიოს უდიდესი კინოარქივების ხუთეულში შედის, რომლის ფილმების კოლექციაში 70 000-მდე დასახელების კინოსურათი ინახება.

უბუნური მხატვრის პირველი პერსონალური გამოფენა

საქართველოს ეროვნული მუზეუმი უზგულელი მხატვრისა და მწერლის ფრიდონ ნიჟარაძის პირველ პერსონალურ გამოფენას უმასპინძლებს. უზგულელი უნიკალური მხატვრის ფრიდონ ნიჟარაძის სახელი ბევრისთვის, ალბათ, სრულიად უცნობია, თუმცა, მას კარგად იცნობენ ის ქართველები და უცხოელი ტურისტები, რომლებიც ერთხელ მაინც მოხვედრილან უზგულში და სვანი მხატვრის ნამუშევრები უნახავთ.

„მასზე ბევრჯერ დაუწერიათ უცხოელებს, ბევრი სიუჟეტი მიუძღვნიათ საქართველოშიც, რადგან ძნელია, ნახო და არ გაცდეს, არ აღფრთოვანდეს სვანეთის ერთი პატარა სოფლის პატარა სახლში გამოკეტილი ამ გენიალურობით“, – წერია ფრიდონ ნიჟარაძის გამოფენის შესახებ Facebook-ზე გავრცელებულ ინფორმაციაში. გამოფენა 2 ნოემბერს გაიხსნება და 15 ნოემბრამდე გაგრძელდება.

„ერთხელ პოლივუდში“... ახალი სცენებით

კვენტინ ტარანტინოს ფილმი „ერთხელ პოლივუდში“ აშშ-ის და კანადის კინოთეატრებში ახალი სცენებით დაბრუნდება. 25 ოქტომბრიდან ფილმის ახალ ვერსიას 1000 კინოთეატრში აჩვენებენ. დამატებითი სცენების გათვალისწინებით სურათის პრონომეტრაჟი, რომელიც 2 საათს და 41 წუთს შეადგენს, კიდევ 10 წუთით გაიზრდება. გასულ კვირას ჩინეთში ბრიუს ლის ცემის სცენის გამო ფილმის ჩვენებაზე უარი განაცხადა და რეჟისორს სცენის ამოღება მოსთხოვა. ტარანტინომ ფილმის გადაკეთებაზე უარი განაცხადა. „ერთხელ პოლივუდში“ ტარანტინოს მე-9 ფილმია. სურათის პრემიერა კანის კინოფესტივალზე გაიმართა.

ლუკსი ნანატრი გამოფენა იხსნება

გამოფენა, რომლის მომზადებაც თითქმის 10 წელზე მეტი დასჭირდა, მხატვლებისთვის გუშინ გაიხსნა. გამოფენა და ვინჩის გარდაცვალების 500 წლისთავს ეძღვნება და დიდი მხატვრის 160-ზე მეტ ნამუშევარს აერთიანებს. ლუკსის მუზეუმში რენესანსის პერიოდის ნახატებიდან და ესკიზებიდან ნაწილი დედოფალ ელისაბედ მეორის და ბილ და მელინდა გეიტსების კოლექციიდან არის. ივარაუდება, რომ გამოფენა შემდეგი ოთხი თვის განმავლობაში ნახევარ მილიონზე მეტ ვიზიტორს მოიზიდავს. ის შესაძლებლობას იძლევა, მხატველმა ლეონარდო და ვინჩის მუშაობის ტექნიკა თანამედროვე ინფრანითელი გამოსახულების ტექნოლოგიისა და ვირტუალური რეალობის გამოყენებით, უფრო ახლოს გაიცნოს.

ინფრანითელმა ნათებამ და ვინჩის დასრულებული ნახატის უამრავი საიდუმლო გამოავლინა – ნამუშევრის ქვედა შრეებში ნახატების რამდენიმე ფენა აღმოაჩინეს. გამოფენაზე ასევე წარმოდგენილი იქნება ლეონარდო და ვინჩის სამეცნიერო ნამუშევრები, ჩანახატები და გაკეთებული ჩანაშენები.

რაც შეეხება მონა ლიზას, მხატვრის ყველაზე ცნობილ ნამუშევარს, ფიზიკური ფორმით გამოფენაზე გამოტანილი არ იქნება – ის ლუკსის დაცულ ადგილას, შემინულ ყუთში ინახება, თუმცა მხატვლის მის დათვალეიერებას „მუშის მიღმა“ შეძლებს.

ლუკსში ვირტუალური რეალობის გამოცდა პირველად იქნება შესაძლებელი – Vive Arts-ის ტექნოლოგიის შემქმნელების თქმით, მისი გამოყენებით მხატველი თვალთ უხილავ ფრაგმენტებს ნათლად და გარკვევით აღიქვამს, ის ნამუშევრის ახლოდან დათვალეიერებისა და დეტალური შესწავლის უნიკალურ შესაძლებლობას იძლევა.

საქართველოს რესპუბლიკა SAKARTVELOS RESPUBLIKA

ბ. ჩიქობავას (ყოფილი საბჭოს) ქუჩა №42/5 ტელ: 296-72-86 მთავარი რედაქტორი სპარტაკ ძოგულია 599 36-00-35 პასუხისმგებელი რედაქტორები: გურამ გომიაშვილი 599 53-76-16; ალექო ასლანიშვილი 599 56-81-86; პასუხისმგებელი მდივანი მამუკა ვაშაქიძე 514 33-33-24

გამომცემლობა: შპს „ახალი საუკუნე – გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკის“ გამომცემელი“ 599 53-76-16; 599 36-00-35 შპს „თანამშრომელთა“ გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკის“ გამომცემელი“ ტ: 599 79-76-79 იბეჭდება გამომცემლობა „კოლორ პრესში“ რკინიგზის ჩიხი №20

uac(უაკ)070.4(479.22) ს-323 ISSN 2233-3851 9 772233 385001

ავტორთა საყურადღებოდ! რედაქციის მიერ შუამთავრობით მასალები დაიბეჭდება ავტორთა ხარჯით. ავტორთა მოსაზრებები, შესაქმობა, მუდამ არ ემთხვევა რედაქციის პოზიციას. ფაქტების სიზუსტეზე პასუხს აბეზან ავტორები.

ყურადღება! „საქართველოს რესპუბლიკის“ გამოსაქვეყნებელი: „ელვა.ჯი“ 577 991651 577 308847 შპს „მასკო“ 599 982777 „ელანება ფორბა“ 579 799908

რეკლამის ფონის კარგი: აშშ ფონი - 2.9661; პირი - 3.2965; ბრიტანული ბიკანა სტარტინგი - 3.8186; 100 რუბლი - 4.6397; თურქული ლირა - 0.5142; აზერბაიჯანული მანათი - 1.7447; 1000 სომხური დრამი - 6.2431.

აივლი 25 ოქტომბრისთვის				
აღმოსავლეთი საქართველო:				
ბარა -	ლაპ	+5,	ღვ	+23
მთიანი რაიონები -	ლაპ	+2,	ღვ	+22
დასავლეთი საქართველო:				
ბარა -	ლაპ	+11,	ღვ	+26
მთიანი რაიონები -	ლაპ	+5,	ღვ	+25
თბილისი:	ლაპ	+10,	ღვ	+23

დაავიკავით, მოგვწერით: ტელ: 296-72-86, 599-79-76-79, 568-82-09-84 ელ. ფოსტა: sakresp@mail.ru და sakresp@top.ge